

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Διοίκηση Τεχνολογία και Ποιότητα

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Πράσινη Επιχειρηματικότητα: Μελέτη Εμπειρικής
Περίπτωσης**

Νικόλαος Ραπανάκης

**Επιβλέπων Καθηγητής
Σωτήριος Καρκαλάκος**

Δεκέμβριος 2020

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Διοίκηση Τεχνολογία και Ποιότητα

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Πράσινη Επιχειρηματικότητα: Μελέτη Εμπειρικής
Περίπτωσης**

Νικόλαος Ραπανάκης

**Επιβλέπων Καθηγητής
Σωτήριος Καρκαλάκος**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών
Στη Διοίκηση Τεχνολογία και Ποιότητα
από τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης
του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Δεκέμβριος 2020

Περίληψη

Πράσινη επιχειρηματικότητα είναι εκείνη η μορφή οικονομικής δραστηριότητας η οποία θέτει την προστασία του περιβάλλοντος και της φύσης γενικότερα στο επίκεντρο της στρατηγικής της. Η πράσινη επιχειρηματικότητα συνίσταται στην ενσωμάτωση στις πρακτικές της αγοράς, ζητημάτων όπως η περιβαλλοντική προστασία. Συνεπώς, η παραγόμενη υπηρεσία ή προϊόν ενέχουν χαρακτηριστικά που συμβάλλουν στη διατήρηση της ισορροπίας στο περιβάλλον. Η πράσινη επιχειρηματικότητα αναγνωρίζεται ως μια σημαντική παράμετρος για την αειφορία και βιώσιμη ανάπτυξη και συνδέεται με μια σειρά χρηματοδοτικών εργαλείων και σχεδίων.

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή χρησιμοποιώντας την μέθοδο της ανάλυσης των πάνελ δεδομένων, στοχεύει στην εμπειρική τεκμηρίωση της σχέσης του ποσοστού των ανανεώσιμων (πράσινων) πηγών ενέργειας στη χώρα, με το ΑΕΠ, την πυκνότητα του πληθυσμού ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (Pop) ή την απασχόληση στην βιομηχανία.

Η μεταπτυχιακή διατριβή πρόκειται να συνδράμει στη βιβλιογραφική ανάλυση της πράσινης επιχειρηματικότητας αποκωδικοποιώντας το πως το πράσινο επιχειρίν εξαρτάται άμεσα από την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας, την ρευστότητα της αλλά και από τις επενδύσεις της στην τεχνολογία και την καινοτομία. Καταδεικνύει δε ότι παράμετροι όπως το ΑΕΠ, η πυκνότητα του πληθυσμού η απασχόληση στη βιομηχανία, οι πατέντες, και η τάση, επιδρούν καταλυτικά στον προσδιορισμό του ποσοστού ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ανά χώρα σχετικά με τη συνολική κατανάλωση ενέργειας σε αυτή.

Summary

Green entrepreneurship is the form of economic activity that puts the protection of the environment and the nature in general at the center of its strategy. Green entrepreneurship is about integrating market practices into issues such as environmental protection. Therefore, the service or product produced has characteristics that help maintain balance in the environment. Green entrepreneurship is recognized as an important parameter for sustainability and sustainable development and is linked to a number of financial tools and projects.

The present postgraduate dissertation by using the method of data panel analysis aims at the empirical documentation of the relationship between the percentage of renewable (green) energy sources in the country with its GDP, the population density per square kilometer or the employment within industry.

The postgraduate dissertation will contribute to the bibliographic analysis of green entrepreneurship by deciphering how green entrepreneurship depends directly on the economic development of a country, its liquidity but also on its investments in technology and innovation. It shows that parameters such as GDP, population density, employment in industry, patents, and trends, have a catalytic effect on determining the percentage of renewable energy sources per country in terms of total energy consumption in it.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον κ. Καρκαλάκο Σωτήρη, επιβλέπων καθηγητή στην εκπόνηση της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής, για την αμέριστη βοήθειά του, την αγαστή συνεργασία, μα πάνω απ' όλα τον άμεσο και ουσιώδη τρόπο που επικοινωνήσε την έγκριτη γνώση και επιστήμη του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - Επιχειρηματικότητα Έννοιες, Είδη, Χαρακτηριστικά.....	1
1.1 Ανασκόπηση της Επιχειρηματικότητας.....	1
1.2 Κατηγοριοποίηση Επιχειρηματικότητας.....	3
1.3 Χαρακτηριστικά και Κίνητρα	4
1.4 Η Επιχειρηματικότητα ως Οικονομική Πρακτική.....	6
1.4.1 Επιχειρηματικότητα και Εισροές Παραγωγής.....	6
1.4.2 Επιχειρηματικότητα και Καινοτομίες: Η Πράσινη Διάσταση.....	7
1.4.3 Επιχειρηματικότητα και Διαχείριση Κινδύνου.....	8
1.5 Σύγχρονο Επιχειρηματικό Περιβάλλον: Ο Ρόλος των P.E.S.T και S.W.O.T Αναλύσεων στην Επιχειρηματικότητα.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - Επιχειρηματικότητα και Πράσινη Ανάπτυξη.....	13
2.1 Ο Ρόλος της Επιχειρηματικότητας στην Ανάπτυξη και οι Οικονομικές Συνθήκες που την Επηρεάζουν.....	13
2.2 Επιχειρηματικότητα και Οικονομική Μεγέθυνση.....	15
2.3 Αναπτυξιακή και Παραγωγική Διαδικασία.....	17
2.4 Βασικοί Δείκτες Οικονομικής Ανάπτυξης.....	18
2.5 Ενδογενής Οικονομική Ανάπτυξη.....	20
2.6 Ο Ρόλος της Καινοτομίας και της Τεχνολογίας στην Ανάπτυξη.....	21
2.6.1 Καινοτόμα Επιχειρηματικότητα ως Μέσο Ανάπτυξης.....	21
2.6.2 Τεχνολογική Εξέλιξη ως Κινητήρας της Ανάπτυξης.....	23
2.7 Η Συμβολή των Πράσινων Start Up Εταιρειών στην Οικονομική ανάπτυξη.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Χρηματοδότηση και Οικονομικοί Πόροι Επιχειρηματικότητας.....	30
3.1 Εξεύρεση Οικονομικών Πόρων και Επενδύσεις.....	30
3.1.1 Μορφές Επενδύσεων	30
3.1.2 Πηγές Χρηματοδότησης και Οικονομικών Πόρων.....	31
3.1.3 Βραχυπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες Μορφές Δανείων.....	33
3.1.4 Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing).....	34
3.2 Χρηματοδοτικοί Περιορισμοί και Επιχειρηματικότητα.....	36

3.2.1 Το Πρόβλημα της Χρηματοδότησης στις Πράσινες Επενδύσεις.....	36
3.2.1.1 Βάθος της Χρηματοπιστωτικής Αγοράς και Επιχειρηματικότητα.....	37
3.2.1.2 Χρηματοπιστωτικοί Διαμεσολαβητές.....	39
3.3 Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capitals).....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Μεθοδολογία.....	47
4.1 Η Ανάλυση των Panel Δεδομένων.....	47
4.1.1 Πηγές Δεδομένων Panel.....	48
4.1.2 Το Υπόδειγμα	48
4.1.3 Υπόδειγμα Σταθερών Επιδράσεων.....	59
4.1.4 Υπόδειγμα Τυχαίων Επιδράσεων.....	50
4.2 Εμπειρική Ανάλυση.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – Αποτελέσματα.....	52
5.1 Εμπειρικοί Έλεγχοι και Αποτελέσματα.....	52
5.1.1 Μέθοδος Εκτίμησης Pooled OLS.....	52
5.1.2 Μέθοδοι Σταθερών και Τυχαίων Επιδράσεων.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 – Συμπεράσματα.....	58
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	60

Κεφάλαιο 1

Επιχειρηματικότητα Έννοιες, Είδη, Χαρακτηριστικά

1.1 Ανασκόπηση της Επιχειρηματικότητας

Οι διαστάσεις του όρου επιχειρηματικότητα ποικίλουν τόσο κατά την χρήση του στην καθημερινή μας ζωή όσο και στις διάφορες ακαδημαϊκές αναλύσεις, πολιτικές δηλώσεις ή ακόμα και μεταξύ των απανταχού επιχειρηματιών. Η ρίζα της λέξης επιχειρηματικότητα, βρίσκεται στο ρήμα “επιχειρώ”, του οποίου η εννοιολογική σημασία είναι: “δοκιμάζω”, “ενεργώ με συγκεκριμένο τρόπο και στόχο”, χωρίς την ύπαρξη βεβαιότητας για το τελικό αποτέλεσμα του εγχειρήματος. Αν και η επιχειρηματικότητα ως έννοια υφίσταται από την αρχαιότητα, δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός που να πλαισιώνει τον όρο. Οι πολυάριθμοι εκάστοτε επιχειρηματίες, η ποικίλα φύση των διαφορετικών δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων τους καθώς και η διαφορετικοί τρόποι δράσης τους δεν ευνοούν την ύπαρξη ενός ενιαίου και κοινά αποδεκτού ορισμού για την επιχειρηματικότητα.

Είναι κοινά αποδεκτό ότι η πράξη ενός ατόμου με την ιδιότητα του επιχειρηματία συνιστά την επιχειρηματικότητα. Οι επιχειρηματίες λαμβάνουν την πρωτοβουλία αλλά και το ρίσκο της υλοποίησης μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας με τελικό σκοπό την κερδοφορία. Η επιχειρηματικότητα αποτελεί ένα συνονθύλευμα διοικητικών, νομικών αλλά και κοινωνικών, ψυχολογικών και πολιτικών διαστάσεων και διεργασιών που αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους και την επηρεάζουν. Έτσι αν και υπάρχουν πολλές θεωρίες και ορισμοί αυτοί εμπίπτουν

σε κάποιες κύριες κατηγορίες που πλαισιώνονται από κοινά χαρακτηριστικά επιχειρηματικότητας.

Η οικονομική ανάπτυξη των χωρών, είναι συνυφασμένη με την επιχειρηματικότητα για αυτό και ο λεπτομερής προσδιορισμός της και η επαναπροσέγγιση της ως έννοια είναι ιδιαιτέρως σημαντικά και αποτελούν καθημερινό πεδίο έρευνας του επιστημονικού και ακαδημαϊκού κλάδου. Το είδος της επιχειρηματικής δράσης παίζει καθοριστικό ρόλο τόσο στην εξέλιξη όσο και στην βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν άμεσο αντίκτυπο στην αγορά που αντανακλά την οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη μίας περιοχής.

Οι επιχειρηματίες εκτός της διαδικασίας δημιουργίας και εκκίνησης μίας επιχείρησης, εφαρμόζουν και άλλες δράσεις και πρακτικές που συνεισφέρουν με τη σειρά τους στην αύξηση του εθνικού πλούτου. Τέτοιες είναι η καινοτομία, η ηγεσία, η διαχείριση, η ανάπτυξη της τεχνογνωσίας, αλλά και η ικανότητα από πλευράς των επιχειρηματιών, να εντοπίζουν τα κενά στην αγορά, με αποτέλεσμα να αποκτούν συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους (Πολυχρονόπουλος και Κορρές, 2005). Είναι απαραίτητο για την επιτυχία μιας επιχείρησης ο εκάστοτε επιχειρηματίας να διακατέχεται από την ικανότητα οργάνωσης που πλαισιώνεται από τις προαναφερθέντες πρακτικές καθώς και από την ικανότητα υλοποίησης των ιδεών σε εμπορικά βιώσιμες καινοτομίες, κάνοντας χρήση των διαθέσιμων κεφαλαίων.

Από οικονομική σκοπιά η επιχειρηματικότητα αποτελεί την διεργασία σύμφωνα με την οποία τα άτομα μέσω της πώλησης αγαθών και υπηρεσιών εκμεταλλεύονται τις εκάστοτε ευκαιρίες. Οι πρωτοβουλίες μετατρέπονται σε αποτέλεσμα, προσδίδοντας οικονομικό όφελος για τον επιχειρηματία και προστιθέμενη αξία στην αγορά, γεγονότα που ενισχύουν την οικονομία μίας χώρας (Καραγιάννης και άλλοι, 2001). Από τη σκοπιά της διοίκησης, υπάρχουν εκείνοι οι επιχειρηματίες οι οποίοι αρέσκονται στην αναζήτηση ευκαιριών και εκείνοι που διοικούν μια επιχείρηση. Σε κάθε περίπτωση και σύμφωνα με τις πιο σύγχρονες αντιλήψεις η επιχειρηματικότητα αποτελεί την κινητήρια δύναμη, μέσω της οποίας τα άτομα χρησιμοποιώντας τα ταλέντα τους και τις ικανότητές τους ενίοτε καταλήγουν σε νέες ιδέες και διαφοροποιούνται με ταχύτερους ρυθμούς από τους εν δυνάμει ανταγωνιστές τους, ανεξαρτήτως αποτελέσματος.

1.2 Κατηγοριοποίηση Επιχειρηματικότητας

Όπως προαναφέρθηκε λόγω της πολυπλοκότητας και της ποικιλομορφίας των επιχειρήσεων οι αναλυτές και οι θεωρητικοί στην προσπάθεια τους να ερμηνεύσουν τον όρο επιχειρηματικότητα έχουν καταλήξει στην δημιουργία διαφόρων ειδών και μορφών αυτής. Παρόλα αυτά, έχει επικρατήσει η επιχειρηματικότητα να διαχωρίζεται σε δύο είδη: α) εκείνη η οποία προκύπτει από μία ήδη υπάρχουσα επιχείρηση και αποκαλείται “ενδοεπιχειρηματικότητα” και β) η επιχειρηματικότητα που προκύπτει από την έναρξη και ανάπτυξη μίας νέας επιχείρησης, από έναν επιχειρηματία ο οποίος θα δημιουργήσει νέα αξία (Πετράκης, 2004).

Κατά την πρώτη περίπτωση, ένας άνθρωπος μέσα σε μία εταιρεία καλείται να αναλάβει την ευθύνη υλοποίησης μία ιδέας η οποία θα μετατραπεί σε προϊόν. Ενώ σύμφωνα με την δεύτερη περίπτωση, η δημιουργία μια επιχείρησης οφείλεται είτε στον εντοπισμό μίας ευκαιρίας ή κάποιου πιθανού κενού στην αγορά το οποίο θα καλυφθεί με την δημιουργία μίας start-up επιχείρησης, είτε οφείλεται σε λόγους βιοποριστικούς. Έτσι κατά πολλούς κάποιος ανεξάρτητος και αυτοδημιούργητος επιχειρηματίας διακρίνεται από τους υπόλοιπους επιχειρηματίες. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι εκάστοτε ανεξάρτητοι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων είθισται να αποσκοπούν στο χτίσιμο της σταδιοδρομίας τους μέσω της ίδρυσης νέας εταιρείας με διάρκεια ζωής ενός προκαθορισμένου χρονικού διαστήματος. Όμως η έξοδος από την αγορά, αποσκοπεί ενίοτε στην μετέπειτα πώληση της εταιρείας ή στην μεταβίβασή της σε κάποιο μέλος της οικογένειάς του.

Έτσι η υπάρχουσα βιβλιογραφία διακρίνει την επιχειρηματικότητα στην παραδοσιακή και την κοινωνική. Ο παραδοσιακός επιχειρηματίας είναι αυτός που αναλαμβάνει την ευθύνη και τους κινδύνους για την εξέλιξη της επιχειρηματικής δράσης με αυτοσκοπό το προσωπικό του όφελος. Από την άλλη μεριά, η κοινωνική επιχειρηματικότητα στοχεύει στην ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών, υιοθετώντας μια διαφορετική νοοτροπία που οδηγεί στην καλύτερευση όσων έχουν περιθωριοποιηθεί οικονομικά (Wong et al., 2005).

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι για να συνδυάζονται, τόσο η μεγιστοποίηση της ικανοποίησης και η κάλυψη των προσδοκιών των επενδυτών, όσο και η βελτιστοποίηση του επιπέδου ζωής του συνόλου, είναι αναγκαία συνθήκη να λαμβάνονται υπόψη το σύνολο των πιθανών πόρων που δύναται να χρησιμοποιηθούν.

1.3 Χαρακτηριστικά και Κίνητρα

Συχνά επικρατεί η άποψη ότι οι επιχειρηματίες ξεκινώντας μια νέα επιχείρηση διακατέχονται από τα ίδια οράματα, στόχους και προοπτικές. Η αλήθεια όμως είναι ότι ανάμεσα στον κάθε επιχειρηματία υπάρχουν σημαντικότερες και ποικίλες διαφορές που αφορούν στις ευκαιρίες, στις επιθυμίες, στα κίνητρα, στις ανάγκες αλλά και στις μετέπειτα οικονομικές απολαβές. Αυτή η διαφοροποίηση έχει θετικό αντίκτυπο, διότι η οικονομία αυτή καθαυτή θεμελιώνεται σε πολλά και διαφορετικά είδη επιχειρήσεων, τα οποία το καθένα ξεχωριστά διαδραματίζει τον δικό του μοναδικό ρόλο στον καθορισμό της οικονομίας.

Παρ' όλα αυτά οι ικανοί και επιτυχημένοι επιχειρηματίες πλαισιώνονται από ένα κοινό προφίλ χαρακτηριστικών γνωρισμάτων που τους κάνει να ξεχωρίζουν στο πεδίο της επιχειρηματικότητας. Ο καλός επιχειρηματίας ξεχωρίζει για την ευκολία με την οποία εντοπίζει τις ευκαιρίες, το απaráμιλλο πάθος και τα κίνητρα του, την εμπιστοσύνη για τις ικανότητές του, την επίγνωση που έχει στο πώς να εκτελεί τις ιδέες του και για το ότι δεν φοβάται το ρίσκο και την αποτυχία. Η απόλυτη και πειθαρχημένη αφοσίωση, η αυτοπεποίθηση, η σκληρή δουλειά και συνεχής πρόοδος με μικρά βήματα σε συνδυασμό με την προσαρμοστικότητα, την ευελιξία και την αυτογνωσία για αναζήτηση βοήθειας όποτε χρειαστεί συμπληρώνουν τα κοινά χαρακτηριστικά του καλού και επιτυχημένου επιχειρηματία. Είναι αυτονόητο ότι η επιτυχημένη επιχειρηματικότητα συνδυάζεται με την άριστη γνώση της αγοράς και των προϊόντων της, τον αποδοτικό και αποτελεσματικό σχεδιασμό και την βασισμένη στις δεξιότητες του εκάστοτε επιχειρηματία δημιουργία δυνατών ομάδων με σκοπό την μεταβίβαση και τον καταμερισμό καθηκόντων.

Σύμφωνα με τον Casson (1982), τα απαραίτητα για την επιτυχία της επιχειρηματικότητας κίνητρα ανάληψης επιχειρηματικής δράσης, διακρίνονται στους κάτωθι δύο βασικούς τύπους:

- Τα θετικά κίνητρα ή παράγοντες προσέλκυσης (pull factors), όπου κάποιος δύναται να στηριχτεί στην αυτή καθαυτή ευκαιρία για επιχειρηματικότητα.
- Τα αρνητικά κίνητρα ή τους παράγοντες που οφείλονται στην ανάγκη του ατόμου να στραφεί προς την αυτοαπασχόληση (push factors).

Η επιχειρηματικότητα που βασίζεται στις ευκαιρίες, αφορά τα άτομα που στρέφονται στην επιχειρηματικότητα από το ερέθισμα μιας ευκαιρία με τα κίνητρα έλξης τους να είναι θετικά. Οι εφτά διαστάσεις επιχειρηματικών κινήτρων που εστιάζουν στο αποτέλεσμα της επιχειρηματικότητας για προσωπικό (οικονομικό ή κοινωνικό) όφελος του επιχειρηματία περιεγραφήκαν από τον Stephan et al. (2015) ως εξής:

α) Ευελιξία προσωπικής κατάστασης (οικογένεια κτλ).

β) Επίτευξη κέρδους.

γ) Δημιουργικότητα.

δ) Επαγγελματική ολοκλήρωση.

ε) Κοινωνικό καταξίωση.

στ) Αναγνωρισιμότητα.

ζ) αυτονομία .

Τα αρνητικά κίνητρα αντιθέτως παρουσιάζουν την τάση ώθησης και εξαναγκασμού των ατόμων να κάνουν στροφή προς την επιχειρηματικότητα λόγω ανάγκης και ανωτέρας βίας, στερώντας τους πολλές φορές τον προσανατολισμό τους προς άλλες (πιθανότατα πιο βιώσιμες) διεξόδους. Τα απωθητικά κίνητρα αποτελούν κίνητρα ατόμων τα οποία, αν και δεν στόχευαν στην επιχειρηματικότητα, τελικά στρέφονται προς αυτήν κάτω από την πίεση της πραγματικότητας που βιώνουν. Τα άτομα που θα ιδρύσουν μία επιχείρηση

από ανάγκη είθισται να το κάνουν για τους παρακάτω λόγους Kirkwood (2009) και Stephan κ.ά. (2015):

- α) Αδυναμία στην εύρεση εργασίας.
- β) Δυσαρέσκεια για την υπάρχουσα εργασία τους.
- γ) Οικονομική κρίση.
- δ) Μετανάστευση.

Θα πρέπει να προσθέσουμε ότι τα κίνητρα των επιχειρήσεων πλαισιώνονται από την υποστήριξη διοίκησης, την δημιουργία οράματος και αποστολής σε κάθε επίπεδο και την εργασιακή ελευθερία. Είναι αξιοσημείωτο ότι τα προαναφερθέντα κίνητρα , επηρεάζουν άμεσα, τόσο τα χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας των επιχειρηματιών, όσο και συνεπαγωγικά την ίδια την κοινωνία και την οικονομία, αποτελώντας κυρίαρχους (άμεσους ή έμμεσους) παράγοντες μικρο-οικονομίας και μακρο-οικονομίας. Βέβαια και οι επικρατούσες κοινωνικοπολιτικές και τεχνολογικές συνθήκες παίζουν με την σειρά τους βασικότατο ρόλο στην διαμόρφωση του εκάστοτε πλαισίου δράσης.

1.4 Η Επιχειρηματικότητα ως Οικονομική Πρακτική

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλυθεί η οικονομική διάσταση της επιχειρηματικότητας σε σχέση με τις εισροές παραγωγής, την καινοτομία και την αειφόρο ανάπτυξη, μαζί με την ανάληψη των εν δυνάμει κινδύνων.

1.4.1 Επιχειρηματικότητα και Εισροές Παραγωγής

Ο αποτελεσματικός συντονισμός του συνόλου των συντελεστών παραγωγής σε συνάρτηση με την παρεχόμενη τεχνολογία, οδηγούν στην μεγιστοποίηση των οικονομικών οφελών. Επιλέγοντας τους κατάλληλους υπαλλήλους, στις κατάλληλες θέσεις, επιτυγχάνεται με τρόπο πιο αποδοτικό και αποτελεσματικό, η αξιοποίηση της γνώσης και των δεξιοτήτων των εργαζομένων στις επιχειρήσεις. Με αυτόν τον τρόπο αυξάνεται η παραγωγικότητα των

επιχειρήσεων. Είναι γνωστή η προσέγγιση που τονίζει, ότι οι επιχειρηματίες είναι αυτοί που μέσω της επαρκούς και ακριβούς πληροφόρησης, λαμβάνουν τις τελικές αποφάσεις για την σωστή χρήση και αποτελεσματική κατανομή των περιορισμένων πόρων παραγωγής.

1.4.2 Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία: Η Πράσινη Διάσταση

Η επιχειρηματικότητα είναι συνυφασμένη με την καινοτομία. Μέσω της καινοτομίας, οι επιχειρήσεις μπορούν αδράξουν και να καλύψουν τις ανάγκες που παρουσιάζονται από τις νέες ευκαιρίες στην αγορά. Έτσι ο καινοτόμος επιχειρηματίας επιτυγχάνει με καθοριστικό τρόπο την ικανοποίηση των αναγκών των εν δυνάμει πελατών. Δεν είναι λίγες οι φορές που η καινοτομία παράγει νέες ανάγκες. Η είσοδος ενός νέου ή καλύτερου ποιοτικά αγαθού στην αγορά, η δημιουργία μιας ολόκληρης νέας αγοράς, καθώς και η βελτίωση στον τρόπο παραγωγής με χαμηλότερο κόστος, είναι συχνά το αποτέλεσμα καινοτομικών ενεργειών, που οδηγούν στην εκμετάλλευση ευκαιριών κέρδους. (Drucker, 1990)

Με την πράσινη οικονομία, οι επιχειρήσεις στοχεύουν στην ταυτόχρονη εκπλήρωση δύο βασικών και φαινομενικά αντίθετων αναγκών: την προστασία του περιβάλλοντος μαζί με την οικονομική ανάπτυξη. Μια πιο ακριβής προσέγγιση της σχέσης του περιβάλλοντος με τον ανταγωνισμό θα έλεγε, ότι αυτές οι δύο έννοιες δεν συγκρούονται αλλά αλληλοσυμπληρώνουν η μία την άλλη. Στην πραγματικότητα μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος, οι επιχειρήσεις βάζουν τα θεμέλια για την απόκτηση υγιούς ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, το οποίο μακροπρόθεσμα θα οδηγήσει σε μια βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Ο επαναπροσδιορισμός της επιχειρηματικότητας σχετικά με το περιβάλλον είναι απαραίτητος και καθοριστικός λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της σύγχρονης κοινωνίας. Η πράσινη επιχειρηματικότητα ως οικονομική δραστηριότητα, αντιλαμβάνεται την διάσταση του περιβάλλοντος ως ευκαιρία και όχι σαν εμπόδιο. Είναι μία σύγχρονη μορφή επιχειρηματικότητας η οποία συμβάλλει θετικά στην κερδοφορία και την διαρκή ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Ο αριθμός των ανά τον κόσμο επιχειρήσεων που επενδύουν στην μείωση του ρυθμού της κλιματικής αλλαγής και στην προστασία του περιβάλλοντος αυξάνεται συνεχώς. Οι σύγχρονες επιχειρήσεις πλέον επενδύουν στις ήδη υπάρχουσες πράσινες

πρακτικές καθώς και στην έρευνα και ανάπτυξη νέων πράσινων τεχνολογιών και εφαρμογών.

Στην Ευρώπη αποτελεί κυρίαρχο άξονα της πολιτικής η πράσινη επιχειρηματικότητα. Η Ελλάδα, στο πλαίσιο συμμόρφωσης με τις κοινοτικές πολιτικές και δράττοντας των σχετικών ευκαιριών χρηματοδότησης από τα εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα, υιοθετεί όλο και περισσότερο, με την σειρά της, την πράσινη επιχειρηματικότητα.

Οι επιχειρήσεις που επιλέγουν την φιλική προς το περιβάλλον επιχειρηματικότητα δραστηριοποιούνται με τρόπο πιστοποιημένο, ποιοτικό και διαφανή, παράσχουν ποιοτικότερες υπηρεσίες και συμβάλλουν στην βελτίωση του επιπέδου ζωής και υγείας των ανθρώπων.

Συγκεκριμένα η πράσινη επιχειρηματικότητα:

- Βελτιστοποιεί την χρήση των φυσικών πόρων και ελαχιστοποιεί την κατασπατάλησή τους.
- Μειώνει δραστικά τον όγκο των καταλοίπων και λυμάτων.
- Καλύπτει με αποδοτικότερο τρόπο τις πραγματικές ανάγκες των καταναλωτών, στοχεύοντας στην παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών και προϊόντων και όχι στην άλογη αύξηση της παραγωγής.
- Υιοθετεί στρατηγικές πρόληψης και αποκατάστασης του φυσικού τοπίου και περιβάλλοντος όπου και όποτε χρειάζεται.

1.4.3 Επιχειρηματικότητα και Διαχείριση Κινδύνου

Ο πειραματισμός και η ανάληψη κινδύνου αποτελούν βασικότερες πρακτικές που ενστερνίζονται οι επιχειρηματίες, όταν αυτοί δραστηριοποιούνται στην πράσινη επιχειρηματικότητα. Για να υπάρξει κερδοφορία, επιβάλλεται οι επιχειρηματίες να είναι έμπειροι και ικανοί, ώστε να δημιουργήσουν το κατάλληλο περιβάλλον, που θα οδηγήσει στην ελαχιστοποίηση και την αντιμετώπιση των κινδύνων.

Τόσο η μεταβολή στις κοινωνικοοικονομικές μεταβλητές (π.χ. η απρόβλεπτη στροφή στην κρατική οικονομική πολιτική ή η διαφοροποίηση στην ζήτηση των προϊόντων), όσο και η έλλειψη έγκαιρης και έγκυρης πληροφόρησης των επιχειρηματιών για τις τρέχουσες συνθήκες, αποτελούν βασικούς παράγοντες για την όποια αβεβαιότητα κυριαρχεί στην οικονομική ζωή.

Το Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων της Πράσινης Επιχείρησης αφορά κυρίως τις κάτωθι παραμέτρους:

1. Εσωτερικό περιβάλλον

- Ανάπτυξη φιλοσοφίας διαχείρισης κινδύνων λαμβάνοντας υπόψη την πράσινη διάσταση.
- Στρατηγική και σχεδιασμός οργανωτικής δομής διαχείρισης κινδύνων στην πράσινη οικονομία.
- Καλλιέργεια κουλτούρας διαχείρισης κινδύνων.

2. Καθορισμός Στόχων

- Σαφής καθορισμός στρατηγικών στόχων.
- Προκαθορισμός διάθεσης κινδύνων που θα καλύπτει όλη την επιχείρηση λαμβάνοντας την ως μια ενιαία οντότητα.

3. Ταυτοποίηση Γεγονότων

- Ταυτοποίηση που αφορά στα γεγονότα κινδύνου.
- Έρευνα για τις αλληλεξαρτήσεις γεγονότων με πράσινες διαστάσεις.
- Ταυτοποίηση θεμάτων μετρήσεων σχετικών με τις μεθοδολογίες και τεχνικές που υιοθετούνται στη πράσινη επιχειρηματικότητα.

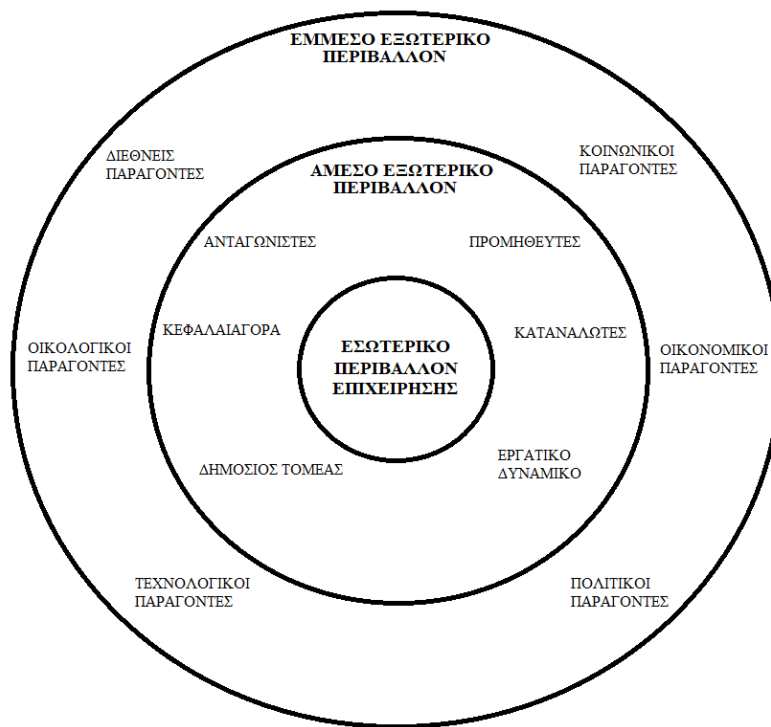
1.5 Σύγχρονο Επιχειρηματικό Περιβάλλον: Ο Ρόλος των P.E.S.T και S.W.O.T Αναλύσεων στην Επιχειρηματικότητα

Το «επιχειρηματικό περιβάλλον» μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις επιδρά καθοριστικά στον τρόπο λειτουργίας των λαμβάνοντας υπόψη ότι οι επιχειρήσεις οφείλουν να πορευτούν με τις εκάστοτε νέες συνθήκες. Οι επιχειρήσεις επενδύουν ολοένα και περισσότερο στην τεχνολογία και την έρευνα αλλάζοντας τόσο την μορφή των ίδιων των επιχειρήσεων όσο και το τοπίο της αγοράς συνολικά.

Τα κατεξοχήν παραδοσιακά είδη παραγωγής αντικαθίσταται ή αναμιγνύονται με τους νέους τομείς εξειδίκευσης που προέρχονται λόγω των τεχνολογικών επιτευγμάτων των επιχειρήσεων. Η εξειδίκευση στην παραγωγική διαδικασία βελτιστοποιείται ποικιλοτρόπως και ανάλογα με την τεχνολογική ανάπτυξη διαφοροποιούμενη της έως τώρα επικρατούσας παραδοσιακής εξειδίκευσης στους βιομηχανικούς κλάδους.

Οι πράσινες επιχειρήσεις καλούνται να οικειοποιηθούν τις νέες συνθήκες στο περιβάλλον δράσης τους και να ενστερνιστούν το πλαίσιο της νέας πραγματικότητας στην παραγωγική τους διαδικασία. Το περιβάλλον δράσης των επιχειρήσεων διακρίνεται στο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον. Οι συνισταμένη των πόρων των επιχειρήσεων (είτε αυτοί είναι οι εργαζόμενοι της, είτε οι ιδιόκτητοι φυσικοί, οικονομικοί ή τεχνολογικοί πόροι, είτε τα πάγια στοιχεία της) αποτελούν το εσωτερικό περιβάλλον μιας επιχείρησης.

Από την άλλη μεριά εξωτερικοί παράγοντες που έχουν συνεχή και άμεση επίδραση στην επιχείρηση (π.χ. οι πελάτες, οι προμηθευτές, οι ανταγωνιστές) συνιστούν το εξωτερικό περιβάλλον της. Αυτό αποτελείται και επηρεάζεται κυρίως από οικονομικούς, κοινωνικούς, τεχνολογικούς και πολιτικούς εξωτερικούς παράγοντες (Πολυχρονόπουλος & Κορρές, 2005). Βέβαια μία επιχείρηση επηρεάζεται και από το νομικό, οικολογικό και πολιτισμικό εξωτερικό περιβάλλον δράσης της το οποίο θα πρέπει να λαμβάνεται επίσης υπόψη. (Parker, 2009).

Διάγραμμα 1.1 Επιχειρηματικό Περιβάλλον

Η απόδοση και αποτελεσματικότητα των εταιρειών επηρεάζεται άμεσα από το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον τους, για αυτό και η επακριβής αξιολόγηση και ανάλυση τους παίζει καθοριστικό ρόλο στην σωστή ανάπτυξη και λειτουργία τους. Το περιβάλλον μιας επιχείρησης λαμβάνεται πάντα υπόψη στις αποφάσεις που αφορούν στην αποδοτικότητα της.

Η μικροοικονομική και μακροοικονομική ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος των εταιρειών κρίνεται απαραίτητη, λόγω του ότι είναι αναγκαία τόσο η ανάλυση του κλάδου και της αγοράς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι εταιρείες, όσο και η ανάλυση των οικονομικών, κοινωνικοπολιτικών και τεχνολογικών επικρατουσών συνθηκών. Η εν λόγω ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος καλείται P.E.S.T από τα αρχικά των όρων Political, Economy, Social, Technology.

Ένα επιπλέον της ανάλυσης P.E.S.T εργαλείο στην Διοίκηση Επιχειρήσεων αποτελεί η ανάλυση S.W.O.T. (από τα αρχικά των όρων Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Αυτό αποτελεί ένα εργαλείο ανάλυσης και καταγραφής των δυνατών και αδύναμων χαρακτηριστικών μιας εταιρείας, μαζί με τις ευκαιρίες και απειλές που αυτή συναντά στο εσωτερικό και εξωτερικό της

περιβάλλον. Η S.W.O.T. ανάλυση αποτελεί ένα ακόμα εργαλείο προσωρινού στρατηγικού σχεδιασμού που βοηθά στην λήψη αποφάσεων σχετικών με τους εταιρικούς στόχους. Κάτι που είναι ιδιαίτερος σημαντικό για τον απαραίτητο εντοπισμό τόσο των δυνατοτήτων όσο και των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων του εσωτερικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων (Wilson and Gurling, 2009).

Η διοίκηση, κατανοώντας και προσαρμόζοντας τις επιχειρησιακές της δραστηριότητες σύμφωνα με το εξωτερικό και εσωτερικό περιβάλλον της, πετυχαίνει την δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την μεγιστοποίηση της παραγωγής, της αποτελεσματικότητας και ανταγωνιστικότητας της μέσω του σωστότερου καταμερισμού των πόρων.

Απόρροια της ανάλυσης του περιβάλλοντος ως διοικητικό εργαλείο, είναι ο προκαθορισμός των στόχων και ο ορθολογικός καταμερισμός αρμοδιοτήτων μέσα από την οργάνωση, την διαχείριση και τον προγραμματισμό. Η ανάλυση επιδρά καθοριστικά στον τρόπο ανάπτυξης και δράσης των επιχειρήσεων και στην επιχειρηματικότητα στο σύνολό της. Αποτελεί το θεμέλιο αξιολόγησης δεδομένων που αφορούν τις επιχειρήσεις, της αγοράς και της οικονομίας. Έτσι καταλήγουμε σε συμπεράσματα σχετικά με τις προτεραιότητες και τους στόχους για την μεγιστοποίηση της απόδοσης της επιχειρηματικότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Επιχειρηματικότητα και Πράσινη Ανάπτυξη

2.1 Ο Ρόλος της Επιχειρηματικότητας στην Ανάπτυξη και οι Οικονομικές Συνθήκες που την Επηρεάζουν

Μέσω της απορρέουσας από την επιχειρηματικότητα οικονομικής μεγέθυνσης επιτυγχάνεται η τοπική ανάπτυξη. Έχει ήδη αναφερθεί, ότι οι επιχειρήσεις αποτελούν πρωταρχική πηγή απασχόλησης και εσόδων και συνδέονται με την ανάπτυξη για κάθε οικονομία. Η έναρξη της επιχειρηματικότητας συνδέεται με την επένδυση κεφαλαίων σε κατάλληλους πόρους από τους εκάστοτε επιχειρηματίες.

Όσον αφορά τις πολύ σημαντικές για την οικονομία μικρό-μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) των χωρών που ανήκουν στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) προστατεύονται από κοινώς θεσπισμένα μέτρα και έτσι ώστε να προστατεύεται η επιβίωσή τους. Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι για τις κανονικές οικονομίες οι ΜΜΕ απασχολούν πάνω από το μισό του ανθρώπινου δυναμικού του ιδιωτικού τομέα. Όσον αφορά την Ευρωπαϊκή ένωση το 99% των επιχειρήσεων είναι ιδιωτικού δικαίου που στην πλειονότητά τους αποτελούν μικρές επιχειρήσεις με τον ελάχιστο αριθμό υπαλλήλων (Γκαγκάτσιος, 2008).

Στις περιόδους κρίσης οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις εμφανίζονται πιο ευάλωτες λόγω του ότι το μικρό μέγεθος τους και η μικρή πιστοληπτική τους ικανότητα

ελαχιστοποιούν τα περιθώρια για επιπλέον συρρίκνωση. (Wheelen and Hunger, 2012). Οι ΜΜΕ άμεσα εξαρτώμενες από τα διάφορα πιστωτικά ιδρύματα αφήνονται τελικά με ελάχιστες πηγές χρηματοδότησης.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι με την επιχειρηματικότητα επιτυγχάνεται η αξιοποίηση των πόρων, η μείωση των δεικτών ανεργίας μέσω της απασχόλησης ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και η αύξηση των κρατικών εσόδων, καταλαβαίνει κανείς ότι αποτελεί την κυρίως συνιστώσα για την ανάπτυξη της οικονομίας των χωρών. Χώρες με ανεπτυγμένο επιχειρείν έχουν λιγότερη ανεργία, καλύτερο κράτος πρόνοιας και υψηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα.

Οι εξαγωγές μέσω των επιχειρήσεων, εκτός του ότι αποτελούν ένεση για την οικονομία των κρατών, έχουν ως αποτέλεσμα την ισχυροποίηση και καθιέρωσή τους στον διεθνή χάρτη.

Το καθεστώς της παγκοσμιοποίησης στην αγορά συνιστά μια μεγάλη πρόκληση για τους απανταχού επιχειρηματίες. Με στόχο την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και την εδραίωση σε αυτό το νέο επιχειρηματικό περιβάλλον παγκοσμιοποίησης, οι επιχειρηματίες οφείλουν να αναλάβουν τους κινδύνους, να καταμερίσουν και να συνδυάσουν ανάλογα τους πόρους και να αναπροσαρμόσουν τις στρατηγικές τους. Η καινοτομία θα είναι συχνά το αντίδοτο στην όποια έλλειψη πόρων, που έχει σαν αποτέλεσμα την αστάθεια στις αγορές.

Η οικονομία μιας χώρας επιδρά άμεσα στο είδος και το μέγεθος της επιχειρηματικότητας της. Η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και η οικονομική σταθερότητα συνεπάγονται την ανάπτυξη του επιχειρηματικού τομέα και της καινοτομίας. Ωστόσο δεν είναι λίγες οι φορές που τα άτομα δράττονται ευκαιρία και στρέφονται προς την επιχειρηματικότητα και σε περιπτώσεις που το οικονομικό περιβάλλον δεν είναι ευνοϊκό. Δημιουργούν νέες επιχειρήσεις γεγονός που ενεργοποιεί και τονώνει την οικονομία (Heyne et al., 2010).

Τα επίπεδα της κατανάλωσης και της απασχόλησης σε σύγκριση με τη συγκέντρωση της οικονομίας, αποτελούν επίσης δευτερεύοντες μεν, αλλά καθοριστικούς παράγοντες δε, για την επιχειρηματικότητα. Τα αυξημένα ποσοστά ανεργίας συχνά οδηγούν τους πολίτες μιας χώρας στην

επιχειρηματικότητα. Επιπλέον το ύψος του μέσου εισοδήματος έχει επίδραση τόσο στους εν δυνάμει όσο και στους ήδη υπάρχοντες επιχειρηματίες. Το κατά κεφαλήν εισόδημα αποτελεί δείκτη ευημερίας των χωρών καθώς αντανακλά την διαθεσιμότητα κεφαλαίων και συχνά οδηγεί στην αύξηση ίδρυσης και λειτουργίας νέων επιχειρήσεων. Επομένως οι υψηλότερες εισροές συνεπάγονται υψηλότερα ποσοστά ανάπτυξης νέων επιχειρήσεων (Huisman D., 1985).

2.2 Επιχειρηματικότητα και Οικονομική Μεγέθυνση

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί κύρια συνθήκη και κινητήρια δύναμη για την οικονομική ανάπτυξη, σύμφωνα με τον Schumpeter. Παρ' όλα αυτά, λόγω της επικρατούσας ανομοιογένειας στην φύση της και τα είδη των οικονομικών πλαισίων της οικονομικής ανάπτυξης, καθίσταται εξαιρετικά δύσκολος ο προσδιορισμός και η πλήρης κατανόηση της. Το άθροισμα του συνόλου των εισροών εργασίας και κεφαλαίου μαζί με τις τεχνολογικές γνώσεις, συνιστά την οικονομική παραγωγή και ανάπτυξη.

Η καλύτερευση του βιοτικού επιπέδου που προέρχεται από την βελτίωση των επιχειρηματικών ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και η προερχόμενη από τις αναπτυξιακές πολιτικές οικονομική ανάπτυξη, αποτελούν βασικούς στόχους της ανάπτυξης. Η οικονομική ανάπτυξη, αποτελεί δείκτη του διεθνών αναλυτών στις αναλύσεις που αφορούν την ανάπτυξη των κρατών.

Οι εκάστοτε επιχειρηματίες βρίσκονται σε ένα διαρκή αγώνα αναζήτησης του κατάλληλου συνδυασμού μεταξύ των ήδη υπάρχοντων παραγόντων παραγωγής με τους νέους τρόπους. Πολλές φορές η προσπάθεια καταλήγει σε μη επιθυμητά αποτελέσματα και η αναζήτηση του κατάλληλου μίγματος συνεχίζεται μέχρι να βρεθεί το κατάλληλο οικονομικό αποτέλεσμα.

Από την άλλη μεριά δεν είναι λίγοι αυτοί που υποστηρίζουν ότι η οικονομική ανάπτυξη έρχεται μόνο με την δημιουργία ενός ορθολογικού θεσμικού πλαισίου. Το αρμόδιο θεσμικό όργανο για την υποστήριξη του επιχειρίν είναι η προστασία

δικαιωμάτων ιδιοκτησίας. Η απουσία του εν λόγω οργάνου θα άφηνε ακάλυπτα τα δικαιώματα ιδιοκτησίας κάτι που θα αποτελούσε τροχοπέδη για τις επενδύσεις. Συμπεραίνουμε ότι οι εκάστοτε παράγοντες παραγωγής, το κεφάλαιο και η επιχειρηματικότητα αποτελούν εγγενείς αιτίες της οικονομικής ανάπτυξης ενώ οι θεσμοί τις θεμελιώδεις αιτίες αυτής.

Στις προηγμένες οικονομικά χώρες, οι επιχειρηματίες συνεισφέρουν με ουσιαστικό τρόπο τόσο στην έρευνα και την ανάπτυξη μέσω των καινοτομιών, όσο και στην παραγωγή παγκόσμιας εμβέλειας προϊόντων και υπηρεσιών με το χαμηλότερο δυνατό κόστος.

Στις φτωχότερες οι επενδύσεις στην εγχώρια οικονομία αποτελούν πρωτεύουσα πηγή ανάπτυξης. Η προερχόμενη από το επιχειρίν ανάπτυξη στοχεύει στην οικονομική μεγέθυνση και αποτελεί πιο βαρυσήμαντη συνιστώσα για την οικονομία σε σχέση με δείκτες όπως η αυτό-απασχόληση ή η δημιουργία και εκκίνηση νέων επιχειρήσεων. Στις χώρες που εμφανίζουν τις πιο χαμηλές εισροές, η επιχειρηματικότητα πολλές φορές ταυτίζεται με την αναγκαιότητα.

Η ανάπτυξη του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ/GNP), δηλαδή η ανάπτυξη του κατά κεφαλήν εισοδήματος, πετυχαίνεται μέσα από τους κάτωθι βασικούς συντελεστές:

- Την μεγιστοποίηση και βελτιστοποίηση της εργασίας.
- Την ανάπτυξη των επενδύσεων, της τεχνολογίας και της καινοτομίας.
- Την αύξηση των αποταμιεύσεων.

Είναι προφανές ότι η μη ανεπτυγμένες οικονομίες, λόγω των χαμηλότερων ρυθμών που παρουσιάζουν στην αποταμίευση, θα εμφανίζουν βραδύτερους ρυθμούς ανάπτυξης, εν αντιθέσει με τις πιο ανεπτυγμένες οικονομίες.

Βέβαια οι πιο αδύναμες οικονομικά χώρες ενίοτε ευνοούνται από τη αύξηση του ΑΕΠ και των εισροών, μέσω της “μετακίνησης” επενδύσεων που προέρχονται από τις προηγμένες οικονομικά χώρες. Επομένως, αποτελεί βασικό παράγοντα στην ανάπτυξη των οικονομιών, η επέκταση της επιχειρηματικότητας και η εισροή Ξένων Άμεσων Επενδύσεων (FDI), οι οποίες προσδίδουν την δυνατότητα αύξησης του ποσοστού του ΑΕΠ (Καραγιάννης, Α., Κορρές, Γ., & Ζαρίφης Α., 2001).

2.3 Αναπτυξιακή και Παραγωγική Διαδικασία

Ο όρος παραγωγική διαδικασία περικλείει το σύνολο των διαδικασιών που απαιτούνται για την πραγμάτωση της χρήσης των παραγωγικών συντελεστών με σκοπό την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών κατά την επιχειρηματική δραστηριότητα. Κατά την παραγωγική διαδικασία, είναι απαραίτητοι οι παραγωγικοί συντελεστές συνδυαζόμενοι με το μέγεθος και το θεσμικό πλαίσιο της αγοράς. Η βέλτιστη αξιοποίηση των κάτωθι παραγωγικών παραμέτρων αποτελεί αναγκαία συνθήκη (Καραγιάννης, Κορρές, & Ζαρίφης, 2001):

- Των πρώτων υλών, είτε αφορούν το έδαφος και το υπέδαφος, είτε την γη και την φύση γενικότερα.
- Της εργασίας και του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.
- Της διαχείρισης και της οργάνωσης (management).
- Του παγίου κεφαλαίου.
- Της επένδυσης.
- Της τεχνολογίας και καινοτομίας.

Η στηριζόμενη στους παραπάνω συντελεστές παραγωγική διαδικασία έχει σαν αποτέλεσμα, τόσο την αναπτυξιακή διαδικασία, όσο και την οικονομική ανάπτυξη. Το επιχειρίν δεν αφορά μόνο την πτυχή της τυπικής εργασίας. Το επιχειρίν αφορά και τις εκάστοτε αποφάσεις και εξειδικευμένες πρωτοβουλίες που υιοθετούνται από τους επιχειρηματίες. Κοινός στόχος των απανταχού επιχειρηματιών θα πρέπει να είναι η αύξηση της παραγωγικής διαδικασίας και της βιωσιμότητας των επιχειρήσεών τους. Επομένως, ο τομέας της διοίκησης (management), είναι ένα αναπόσπαστο μέρος της επιχειρηματικότητας και εμπεριέχει, τόσο το στοιχείο της εφευρετικότητας, όσο και το στοιχείο της καινοτομίας.

Μέσω της διαχείρισης και διοίκησης δύναται να επιτευχθεί ο επαναπροσδιορισμός των μεθόδων παραγωγής με αποτέλεσμα την αποδοτικότερη παραγωγική διαδικασία και τελικά την αύξηση της κερδοφορίας.

Η προσαρμοσμένη, στα χαρακτηριστικά της επιχείρησης και στα δεδομένα του εξωτερικού περιβάλλοντος (π.χ. της οικονομίας) επιχειρηματική δράση, διασφαλίζει τη βιωσιμότητά των επιχειρήσεων, γεγονός που επηρεάζει θετικά

τόσο την αγορά όσο και την οικονομική μεγέθυνση των χωρών. Ως βιώσιμη ανάπτυξη ορίζεται η αναγκαία μεγέθυνση της οικονομίας μαζί με την βελτίωση της κοινωνικής ανάπτυξης. Η βιώσιμη ανάπτυξη εμπεριέχει τόσο την οικονομική όσο και κοινωνική διάσταση.

Με την αύξηση των επενδύσεων σε μία χώρα επιτυγχάνεται η αύξηση της παραγωγικής διαδικασίας, η οποία μέσω της χρήσης των παραγωγικών συντελεστών μετατρέπει τα αρχικά προϊόντα σε τελικά. Συνεπαγωγικά, η οικονομική μεγέθυνση αλληλοσυνδέεται με την παραγωγική διαδικασία, καθώς σχετίζεται με την αύξηση του πλούτου, των εισροών και της κοινωνικής ευημερίας.

2.4 Βασικοί Δείκτες Οικονομικής Ανάπτυξης

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία υπάρχουν διάφορες μέθοδοι μέτρησης του επιπέδου ανάπτυξης των χωρών. Είναι εύκολα αντιληπτό ότι γίνεται απαραίτητη η χρήση δεικτών, διαμέσω των οποίων θα επιτευχθεί η ανάλυση των εκάστοτε οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών (Πολυχρονόπουλος, & Κορρές, 2005). Οι βασικότεροι δείκτες παρουσιάζονται παρακάτω:

- **Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) (Gross National Product):** Αποτελεί την αξία των ετήσιων τελικών παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών κατά την επιχειρηματική δραστηριότητα. Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν είναι η μονάδα μέτρησης του παραγόμενου αποτελέσματος. Η διαρκής εξισορρόπηση μεταξύ του ΑΕΠ και των δαπανών αποτελεί μέρος της στρατηγικής της οικονομικής μεγέθυνσης. Το ΑΕΠ αντανακλά τον πλούτο μιας χώρας λόγω του ότι αυτό μετατρέπεται σε χρηματική μονάδα, καταδεικνύει το Ακαθάριστο Εγχώριο Εισόδημα. Επομένως το παραγόμενο αποτέλεσμα των χωρών μετράται καλύτερα με την χρήση του ΑΕΠ ως δείκτη.
- **Το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (Gross National Income):** Είναι αυτό που προκύπτει από τον συνυπολογισμό του ΑΕΠ μαζί με το εισόδημα των κατοίκων εξωτερικού μιας χώρας μείον τις εισροές των αλλοδαπών για την χώρα αυτή. Το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα αποτελεί σημαντικότατο

δείκτη οικονομικής ανάπτυξης των υπό ανάπτυξη χωρών μιας και συχνά εμφανίζεται μεγαλύτερος του ΑΕΠ λόγω των εμβασμάτων των πολυάριθμων εργαζομένων στο εξωτερικό. Έτσι για την μέτρηση του εισοδήματος μία χώρας το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα θεωρείται καταλληλότερος δείκτης.

- **Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Per Capita Income):** Αντανακλά το μέσο εισόδημα που αφορά εκείνες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η κατανομή των προϊόντων και υπηρεσιών εμφανίζεται ίση για όλους. Είναι ίσο με την διαίρεση του ΑΕΠ (GNP) προς το σύνολο του πληθυσμού της χώρας. Εναλλακτικά χρησιμοποιείται ο δείκτης της Ανθρώπινης Αξίας (Human Development Index), ο οποίος αποτελεί ένα σύνθετο στατιστικό δείκτη που πρωτοχρησιμοποιήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη. Προκύπτει από την χρήση των σχετικών με την ποιότητα ζωής δεικτών (π.χ. την εκπαίδευση, τον μεγάλο μέσο όρο ζωής). Σύμφωνα με αυτόν τα κράτη κατατάσσονται σε υποανάπτυκτα, αναπτυσσόμενα και ανεπτυγμένα.
- **Το βιοτικό επίπεδο των ατόμων:** Αποτελεί δείκτη για διαχρονικές συγκρίσεις που αφορά την βαθμό ικανοποίησης των αναγκών των ανθρώπων. Υψηλότερος βαθμός ικανοποίησης των αναγκών συνεπάγεται μεγαλύτερη η οικονομική μεγέθυνση.
- **Ο αριθμός των επιχειρήσεων και το μέγεθος της επιχειρηματικής δραστηριότητας.**
- **Οι εξαγωγές με βάση το ΑΕΠ:** Οι υπό ανάπτυξη επιχειρήσεις είθισται να παρουσιάζουν την τάση επέκτασης των δραστηριοτήτων τους και στις ξένες αγορές. Έτσι καθίσταται δυνατή, η πρόσβαση σε μεγαλύτερες αγορές που έχει σαν αποτέλεσμα την εισροή υψηλότερου όγκου νομισμάτων και στην δυνατότητα επαφής με τις εξελιγμένες τεχνολογίες, που δύναται να χρησιμοποιούνται στις προηγμένες οικονομικά χώρες. Με αυτόν τον τρόπο σταθεροποιούνται καλύτερα τα έσοδα των επιχειρήσεων, τα οποία θα επηρεαστούν σε μικρότερο βαθμό κατά τις περιόδους τοπικών οικονομικών υφέσεων.
- **Οι νέες επενδύσεις** εκφραζόμενες ως ποσοστά του ΑΕΠ.

Μέσω των παραπάνω δεικτών αλλά και με την χρήση άλλων δευτερευόντων, μπορεί κανείς να σχηματίσει την εικόνα των πραγματικών αποτελεσμάτων του επιχειρίν στην ανάπτυξη. Αυτά τα αποτελέσματα είναι τα εμπειρικά στοιχεία που σχετίζονται με την πορεία της οικονομίας, αφού πρώτα γίνει λόγος για πραγματικά δεδομένα που θα χρησιμοποιηθούν για την ανάλυσή της. Από την άλλη μεριά, συχνά υπάρχουν χώρες οι οποίες δεν μπορούν να επιτύχουν την χρηματοδότηση της συγκέντρωσης αξιόπιστων σχετικών στατιστικών στοιχείων, κάτι που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την στατιστική ανάλυση των μετρήσεων αυτών.

2.5 Ενδογενής Οικονομική Ανάπτυξη

Αποτελεί γεγονός η ύπαρξη ποικίλων ενδογενών και εξωγενών παραγόντων, οι οποίοι επιδρούν στην διαδικασία ανάπτυξης. Η «μετακίνηση» των επενδύσεων αποτελεί μία από τις οπτικές που αφορούν τις θεωρίες της οικονομικής ανάπτυξης, έτσι ώστε επιτυγχάνεται η εξισορρόπηση μεταξύ της ανομοιογένειας των αποταμιεύσεων στις αναπτυσσόμενες και τις υποανάπτυκτες οικονομίες. Έτσι, τόσο η Παγκόσμια Τράπεζα όσο και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, καταβάλλουν προσπάθειες για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, δια μέσω των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων (Σκούντζος, Θ. 1999).

Οι πρακτικές αυτές επικεντρώνονται στην επίτευξη οικονομικής μεγέθυνσης μέσω της ενδογενούς ανάπτυξης. Για αυτό τον λόγο δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στους εσωτερικούς παράγοντες που σχετίζονται με τις υποδομές, τους πόρους, την ανταγωνιστικότητα και τις αξίες. Είναι αυτονόητο λοιπόν ότι η αύξηση της παραγωγικότητας αλληλοσυνδέεται με την επίτευξη της καινοτομίας και της εξειδίκευσης. Για αυτό τον λόγο θα πρέπει οι επιχειρήσεις να επενδύουν στην παρακίνηση των ατόμων για την παραγωγή καινοτομίας. Η αύξηση των επενδύσεων, μέσω λόγω της προώθησης της ανταγωνιστικότητας, θα έχει ως αποτέλεσμα τις θετικές αποδόσεις κλίμακας στην παραγωγικότητα.

Οι ξένες άμεσες επενδύσεις έχουν άμεση επιρροή στην τεχνολογική πρόοδο και την παραγωγικότητα, ενώ το γεγονός της ύπαρξης προστασίας δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας, οδηγεί τους επιχειρηματίες να στοχεύσουν και να επενδύσουν στην έρευνα και την ανάπτυξη. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να εισαγάγουν πολιτικές που ευνοούν την επιχειρηματικότητα, μέσω της αύξησης της απασχόλησης, της παραγωγής και των εισροών, καθώς και της συνολικής οικονομικής ανάπτυξης των χωρών τους.

2.6 Ο ρόλος της Καινοτομίας και της Τεχνολογίας στην Ανάπτυξη

Η καινοτομία στην ανάπτυξη και η τεχνολογία δεν συνυπάρχουν πάντα. Είναι πολυάριθμοι οι τρόποι καινοτομίας που οδηγούν στην ανάπτυξη καθώς και πολυποίκιλες οι μορφές τεχνολογίας που δρουν με καταλυτικό τρόπο, ώστε οι επιχειρήσεις να πιάσουν τους στόχους τους. Παρ' όλα αυτά η υψηλή τεχνολογία από μόνη της δεν αρκεί για την επίτευξη της οικονομικής μεγέθυνσης. Είναι απαραίτητο να μελετηθούν οι ανάγκες των καταναλωτών για κάθε τομέα ξεχωριστά κάτι που πρακτικά καλύπτεται από την καινοτομία. Ωστόσο κατά το επιχειρίν τόσο η τεχνολογία όσο και η καινοτομία κατά κάποιο τρόπο (άμεσο ή έμμεσο) υπάρχουν η μία στην άλλη.

2.6.1 Καινοτόμα Επιχειρηματικότητα ως Μέσο Ανάπτυξης

Η καινοτομία πολλές φορές προσδίδει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις και συχνά τις οδηγεί στην επιτυχία. Κατά το μετασχηματισμό των νέων ιδεών σε προϊόντα, καλύπτονται οι ανικανοποίητες ανάγκες των πελατών, συχνά με την δημιουργία καινούριων αναγκών, παίζοντας καταλυτικό ρόλο στην εξέλιξη και την ανταγωνιστικότητα των απανταχού σύγχρονων επιχειρήσεων. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Όσον αφορά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, είναι σχεδόν απαραίτητη η προσέγγιση της καινοτομίας κατά την παραγωγή των προϊόντων τους. Κατά την προσπάθεια εντοπισμού των εν δυνάμει κενών στην αγορά, επιβάλλεται η αποδοτική και

αποτελεσματική αξιοποίηση των ευκαιριών μέσω καινοτόμων επιχειρηματικών δράσεων.

Οι κυριότερες και συνυφασμένες με την καινοτομία δράσεις σχετίζονται με:

- Την βελτιστοποίηση στην ποιότητα των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών.
- Τον αποτελεσματικότερο και αποδοτικότερο τρόπο παραγωγής των προϊόντων που συχνά οδηγεί στην ελαχιστοποίηση του κόστους. Έτσι μπορεί να επιτευχθεί η μείωση στις τιμές των προϊόντων, τα οποία ως πιο προσιτά θα αγορασθούν και από καταναλωτές που προηγουμένως αδυνατούσαν να τα αγοράσουν.
- Την διαφοροποίηση των ήδη υπάρχοντων παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών (π.χ. διαφορετικές συσκευασίες).
- Την παραγωγή προϊόντων σχετικών με τις ευαισθησίες των καταναλωτών (π.χ. την οικολογική συνείδηση τους).
- Την δημιουργία και ανάπτυξη νέων αγορών.

Η Έρευνα και η Ανάπτυξη είναι βαρύνουσας σημασίας για την επίτευξη των ανωτέρων στόχων διότι παίζουν πρωτεύοντα ρόλο στην αποτελεσματικότητα της επιχειρηματικής καινοτομίας. Συνήθης και βασική πηγή χρηματοδότησης για την Έρευνα και την Ανάπτυξη αποτελούν οι κρατικές επιχορηγήσεις, διότι το επιχειρίν αποτελεί βασικό παράγοντα που επιδρά στην συνολική οικονομία ενός κράτους. Επί παραδείγματι για το έτος 2015, σύμφωνα με δείκτες του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης που στάλθηκαν στη Eurostat, η χώρα μας δαπάνησε για Έρευνα και Ανάπτυξη το 0,96% επί του ΑΕΠ, ενώ η κρατική χρηματοδότηση ανήλθε στο 52,7% του συνόλου των δαπανών. Ο επιχειρηματικός τομέας με την σειρά του αποτελεί την δεύτερη κύρια πηγή χρηματοδότησης, με τις δαπάνες που αφορούν την Ελλάδα να αντανakλούν 31,8% επί του συνόλου.

Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων προέρχεται μέσα από την υψηλότερη προτίμηση των παραγομένων αγαθών ή προϊόντων τους από τους καταναλωτές σε σύγκριση με αυτά των ανταγωνιστών τους. Η καινοτομία σαν μέσο ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας παράγεται από την προσπάθεια των επιχειρήσεων για την απόκτηση του πολυπόθητου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και την

εξασφάλιση μεριδίου της αγοράς, τέτοιου ώστε να καθίσταται δυνατή η διαβίωση και η ανάπτυξή τους. Οι καταναλωτές συγκρίνουν τα προϊόντα βάσει χαρακτηριστικών όπως η ποιότητά και η τιμή τους. Για αυτό τον λόγο αποτελεί βασική συνθήκη κατά των σχεδιασμό και την παραγωγή των προϊόντων, να λαμβάνεται υπόψη ο συνδυασμός αυτών των κριτηρίων, έτσι ώστε τα προϊόντα να μπορούν να ανταπεξέλθουν του ανταγωνισμού.

Η ανάπτυξη της καινοτομίας αποτελεί βασικότατο παράγοντα, ο οποίος ενισχύει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Ο λόγος είναι ότι μέσα από την χρήση της τεχνολογίας αιχμής επιτυγχάνεται, τόσο η βελτιστοποίηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των εργαζομένων, όσο και των μεθόδων κατά την παραγωγή των προϊόντων. Λόγω της ευελιξίας που επιτυγχάνεται στην παραγωγή, οι επιχειρήσεις εμφανίζονται με υψηλό βαθμό προσαρμοστικότητας στις συνεχώς μεταβαλλόμενες αγορές. Όσον αφορά τον κύκλο ζωής των καινοτομιών αυτός πλαισιώνεται από τις παρακάτω πέντε φάσεις:

α) την εισαγωγή του εκάστοτε προϊόντος στην αγορά, β) την ανάπτυξη των πωλήσεων, γ) την ωρίμανση, δ) τον κορεσμό στην αγορά και τέλος ε) την παρακμή.

Η καινοτομία αποτελεί βασικότατο πυλώνα της οικονομικής ανάπτυξης ως θεμελιώδες τμήμα της επιχειρηματικότητας. Απλούστερα, μέσα από την καινοτομία ευνοείται ο ανταγωνισμός ο οποίος προάγει την διαρκή προσαρμογή και εξέλιξη των επιχειρηματιών. Αυτό συνεπάγεται ότι και η επιχειρηματικότητα διαμέσου μια συνεχής αναζήτησης καινοτομίας, κατά την προσπάθεια των επιχειρηματιών να προσαρμοστούν και να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα, ωθεί την οικονομική ανάπτυξη, που αλληλοσυνδέεται με την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.

2.6.2 Τεχνολογική Εξέλιξη ως Κινητήρας της Ανάπτυξης

Η τεχνολογική πρόοδος δίνει πνοή και στην πράσινη ανάπτυξη. Το τεχνολογικό επιχειρίν αποτελεί κεντρικό θέμα συζήτησης που σχετίζεται με την επιχειρησιακή και την περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη. Έχει θετική επίδραση

στην ευημερία των ανθρώπων, των επιχειρήσεων και των περιφερειών. Περικλείει εξειδικευμένους ανθρώπινους πόρους και μέσα από την βέλτιστη αξιοποίηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων τους, επιτυγχάνονται οι από κοινού επιστημονικές και τεχνολογικές αλλαγές προς όφελος των επιχειρήσεων. Η τεχνολογική πράσινη επιχειρηματικότητα αντανακλάται σε όλο το εύρος των επενδύσεων και της εκτέλεσης του έργου των επιχειρήσεων και όχι μόνο στην ανακάλυψη και αναγνώριση της τεχνολογίας ή των ευκαιριών που εμφανίζονται στις εκάστοτε της αγορές.

Η προερχόμενη από την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων για την πράσινη ανάπτυξη, κατά ένα ποσοστό οριοθετείται και από την τεχνολογία αιχμής της κάθε εποχής. Για να επιτευχθεί από τους επιχειρηματίες η διαφοροποίηση από τους ανταγωνιστές τους, επιβάλλεται να προσεγγίσουν και να υιοθετήσουν με καινοτόμο τρόπο, είτε τις νέες είτε τις ήδη υπάρχουσες και επικρατούσες τεχνολογίες. Η καινοτομία παράγει τεχνολογία και η τεχνολογία είναι ανάγκη να πρωτοπορεί με τους καινοτόμους τρόπους χρήσης της, έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να αποκτούν νέα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

Το προερχόμενο από τις τεχνολογικές αλλαγές ανταγωνιστικό πλεονέκτημα δύναται να οδηγήσει, όχι μόνο στην διευκόλυνση της παραγωγικής διαδικασίας και στην βελτίωση των τελικών προϊόντων, αλλά και στην καλυτέρευση του εσωτερικού περιβάλλοντος των εταιρειών. Επιδρά σε παραμέτρους όπως ο τρόπος οργάνωσης και το μίγμα μάρκετινγκ και πιθανόν η ταυτόχρονη ελαχιστοποίηση τους κόστους παραγωγής. Η καινοτομία στην τεχνολογία δρά άμεσα στην επιχειρηματικότητα και έχει ως αποτέλεσμα τις ανταγωνιστικές πρωτοβουλίες που μπορεί να προέρχονται ακόμα και από παλαιότερες επιχειρήσεις παλαιότερες, οι οποίες οδηγούνται τελικά στον εκσυγχρονισμό χρησιμοποιώντας την τεχνολογία και την παρεχόμενη γνώση. Η διαφοροποίηση των επιχειρήσεων αποτελεί πλεονέκτημα με βραχυπρόθεσμο ορίζοντα λόγω του συνήθους μιμητισμού των ιδεών από τις υπόλοιπες εταιρείες. Έτσι οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αναζητήσουν ξανά την διαφοροποίηση μέσα από νέες ιδέες.

Μέσα από την χρήση της τεχνολογίας οι επιχειρήσεις διευρύνουν τους ορίζοντες της πράσινης αγοράς. Ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα είναι η χρήση των

Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media) από διαδικτυακές κοινότητες μέσω των οποίων τα μέλη τους διαδρούν μεταξύ τους. Τα Social Media έχουν σαν αποτέλεσμα την απλοποίηση και βελτιστοποίηση της ταχύτητας διάδοσης και της μεγέθυνσης του εύρους της πληροφορίας. Η επιχειρηματικότητα με την σειρά της ευνοείται και επωφελείται από αυτή την εξέλιξη που επιφέρει η χρήση αυτών των εργαλείων.

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης συνθέτουν ένα αναπόσπαστο κομμάτι του marketing στις σύγχρονες κοινωνίες. Το online marketing δεν είναι μόνο ένα ενδιάμεσο εργαλείο επικοινωνίας μεταξύ των καταναλωτών και των εταιρειών. Αποτελεί πλέον και αδιαμφισβήτητο εργαλείο διαφήμισης των εταιρειών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός του ότι η δημοφιλία των Social media έχει ανέβει κατακόρυφα και η πλειονότητα των ανθρώπων περνά ένα μεγάλο μέρος του προσωπικού χρόνου τους με αυτά. Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων κάθε μεγέθους έχει υιοθετήσει την χρήση τους ως μέσο προσέλκυσης πελατών.

Επιπλέον, τα διαφημιστικά μηνύματα που τόσο εύκολα προβάλλονται στα κοινωνικά δίκτυα, άλλοτε στοχεύουν σε ένα κοινό μεγαλύτερου εύρους και άλλοτε σε συγκεκρινοποιημένες ομάδες ατόμων με κοινά χαρακτηριστικά (target groups). Εκείνες οι διαφημίσεις που αναφέρονται σε target groups είτε βάσει της ηλικίας, είτε βάσει του φύλου, του κοινωνικού ή οικονομικού προφίλ ή των ενδιαφερόντων, στοχεύουν στην ταύτιση των ατόμων με την μάρκα που διαφημίζουν. Η διαδικασία αυτή διευκολύνεται. Η ανάπτυξη των Social Media Analytics διευκολύνει την όλη διαδικασία μέσα από την καταμέτρηση και ανάλυση των συσχετισμών που αναπτύσσονται μεταξύ των ανθρώπων και ιδεών και τελικά μέσα από την εξαγωγή πολύ χρήσιμων συμπερασμάτων για τις προτιμήσεις των εν δυνάμει πελατών. Οι μετρήσεις αυτές παίζουν καταλυτικό ρόλο στο πόσο αποτελεσματική μπορεί να γίνει μία διαφήμιση διότι ανιχνεύουν της διάφορες τάσεις της αγοράς.

Μία επιπλέον καινοτόμος για τους επιχειρηματίες επιλογή αποτελούν τα ηλεκτρονικά καταστήματα (e-shops). Μέσω της χρήσης της τα e-shops μπορούν να οδηγήσουν στην αύξηση και τη διευκόλυνση των πωλήσεων μιας εταιρείας. Σε αντίθεση με τα φυσικά παραδοσιακά καταστήματα τα e-shops με την χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων ηλεκτρονικών πωλήσεων προσδίδουν

πολλαπλά στρατηγικά πλεονεκτήματα στις εταιρείες. Αυτά μπορούν και λειτουργούν 24 ώρες την ημέρα με συγκριτικά πολύ χαμηλότερα κόστη λειτουργικών εξόδων,. Επιπλέον οι επιχειρηματίες που τα χρησιμοποιούν εδραιώνουν την θέση που τους αναλογεί στο διαδικτυακό χώρο που ολοένα και περισσότερο κατακτά την σημερινή εποχή.

Με τα Διαδικτυακά καταστήματα οι επιχειρηματίες δύναται να σπάσουν τα σύνορα της τοπικής αγοράς τους. Αποκτούν πελατολόγιο που καλύπτει μεγαλύτερο γεωγραφικό μήκος και πλάτος καθώς θεωρητικά μπορούν να προσελκύσουν πελάτες από οποιαδήποτε χώρα. Άρα τα Διαδικτυακά καταστήματα αποτελούν εργαλείο μάρκετινγκ που μπορεί να παράσχει προσφορές, ενημέρωση και διαχείριση πελατολογίου. Παράλληλα τα e-shop έχουν την δυνατότητα να προβάλλουν και να διαφημίζουν τα αγαθά και τις υπηρεσίες τους με σχεδόν μηδενικό κόστος και τελικά να προσφέρουν ταυτόχρονα άνοιγμα στην αγορά παγκοσμίως. Έτσι η επιχειρηματικότητα αναπτύσσεται λόγω της αμεσότητας στην ικανοποίηση των πελατών και της αύξησης των πωλήσεων ως αποτέλεσμα βελτιστοποιημένης διαχείρισης στα προϊόντα και τις παραγγελίες.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η τεχνολογία και η καινοτομία επιδρά με θετικό τρόπο στο επιχειρίν και τελικά στην ανάπτυξη των οικονομιών. Η παροχή διαδικτυακών υπηρεσιών και η δημιουργία και ανάπτυξη νέων software συνθέτουν βασικότατα εργαλεία (tools) των εταιρειών, τα οποία ενισχύουν και εξελίσσουν τόσο τις εσωτερικές δραστηριότητές τους, όσο και τις πελατειακές τους σχέσεις. Για αυτό και αποτελούν την κινητήρια δύναμη της επιχειρηματικής και της οικονομικής ανάπτυξης.

2.7 Η Συμβολή των Πράσινων Start Up Εταιρειών στην Οικονομική Ανάπτυξη

Ως όρος η **πράσινη start up επιχείρηση** πρωτοεμφανίστηκε στην δεκαετία του 1990 και μέσα από την μαζική χρήση των υπολογιστών η ορολογία αυτή διαδόθηκε στα μέσα της ίδιας δεκαετίας. Ως πράσινες start up επιχειρήσεις ορίζονται αυτές που έχουν ως αυτοσκοπό την προώθηση μιας καινοτόμου ιδέας

ή ενός καινοτόμου προϊόντος που συνδέεται με φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές. Συνήθως σχετίζονται με προϊόντα και ιδέες που αφορούν ένα ευρύ κοινό, ενώ καλύπτουν ήδη υπάρχουσες ανάγκες του με τρόπο ευκολότερο εν συγκρίσει με τον τρόπο εξυπηρέτησης του κοινού μέχρι το σημείο δημιουργίας της start up επιχείρησης.

Οι πράσινες start up επιχειρήσεις διαφοροποιούνται των υπολοίπων παραδοσιακών νεοσύστατων μικρών επιχειρήσεων καθώς η δημιουργία των πρώτων αποσκοπεί στην ταχεία ανάπτυξη τους. Η βασική διαφοροποίησή τους από τις τυπικές επιχειρήσεις είναι τα ίδια τα προϊόντα τους, τα οποία πρέπει να απευθύνονται σε σχετικά μεγάλο εύρος ανθρώπων, οι οποίοι τα επιζητούν ταυτόχρονα, να διαθέτουν κλιμάκωση με την ταυτόχρονη επίτευξη άμεσης εξυπηρέτησης αυτής της ραγδαίας ζήτησης.

Συχνά οι ιδρυτές επιχειρηματίες έχοντας επίγνωση της φύσης αυτών των εταιριών, σκοπεύουν στην μεταπώλησή τους σε υψηλή τιμή, είτε λόγω ανεπάρκειας περαιτέρω ανάπτυξης της ιδέας λόγω διοικητικής ανικανότητας, είτε γιατί σκοπεύουν στην δημιουργία κάτι νέου. Από την αντίθετη μεριά οι επενδυτές (συνήθως) εταιριών ίδιου βεληνεκούς με αυτού των start up, βρίσκονται σε διαρκή αναζήτηση τέτοιου είδους επιχειρήσεων, φοβούμενοι για την επέκτασή τους που δυνητικά θα μπορούσε να απειλήσει και τις δικές τους επιχειρήσεις.

Αν και οι πράσινες start up επιχειρήσεις θεωρητικά μπορούν να δραστηριοποιηθούν σε διάφορα πεδία επιχειρηματικότητας, κύρια αυτές αποτελούν εταιρείες υψηλής τεχνολογίας. Η τεχνολογία είναι αυτή που δίνει το αβαντάζ για την ανάπτυξη αυτών των επιχειρήσεων, διότι μέσω αυτής αναδύονται ελκυστικές ευκαιρίες για τους απανταχού νέους επίδοξους επιχειρηματίες οι οποίες γίνονται ευρέως αποδεχτές στον παγκόσμιο οικονομικό χάρτη. Οι συνήθεις εργαζόμενοι των πράσινων start up επιχειρήσεων είναι αυτοί που έχουν αναπτύξει μια στενότερη σχέση με τις νέες τεχνολογίες, ελκύονται από τις καινοτόμες ιδέες ή την δημιουργικότητα στην εργασία, έχουν χαμηλότερο μέσο όρο ηλικίας, και συνήθως αμείβονται με ικανοποιητικότερους μισθούς σε σύγκριση με τις παραδοσιακού τύπου επιχειρήσεις.

Οι πράσινες Start Up συμβάλλουν στην μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξη διότι, λόγω της φύσης τους εμφανίζουν ταχεία ανάπτυξη, είναι πιο καινοτόμες, δημιουργούν ποιοτικότερες θέσεις εργασίας και διαθέτουν κουλτούρα φιλικότερη προς το περιβάλλον.

Έρευνα του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ/OECD), καταλήγει στο συμπέρασμα πως οι πράσινες νεοσύστατες επιχειρήσεις (κάτω των 5 ετών) είναι αυτές που προσφέρουν τις μισές θέσεις εργασίας. Κατά την περίοδο κρίσης το μεγαλύτερο ποσοστό χαμένων θέσεων εργασίας αφορούσε τις παραδοσιακές εταιρείες σε αντίθεση με τις νέες επιχειρήσεις που εμφάνισαν θετικό ισοζύγιο.

Το Business Dynamics Statistics (BDS) σε μία διαφορετική έρευνα τονίζει την μεγάλη σημασία των Start up εταιριών στην προσφορά νέων θέσεων εργασίας, με την πλειοψηφία των νέων θέσεων να προέρχεται κύρια από επιχειρήσεις με λειτουργία μικρότερη του ενός έτους. Από την έμφυτη ανάγκη των πράσινων startups για ελαχιστοποίηση του κύκλου ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών, γεννήθηκε μια καινούρια μέθοδος ανάπτυξης που καλείται “Lean business model”. Η μέθοδος αυτή οφείλει την ύπαρξή της στον Eric Ries, ο οποίος διατέλεσε ιδρυτής και σύμβουλος σε διάφορες κατηγορίες startup εταιριών.

Το βασικό ερώτημα που αναζητά απάντηση πριν την έναρξη παραγωγής ενός πράσινου προϊόντος δεν θα έπρεπε να αφορά απλά και μόνο την δυνατότητα της δημιουργίας του, αλλά και το αν δύναται να υπάρξει το κατάλληλο επιχειρηματικό περιβάλλον ώστε να γίνει βιώσιμη η παραγωγή του προϊόντος. Είναι βασικό ότι μέχρι την δημιουργία ενός αγαθού θα πρέπει να προϋπάρχει το σχετικό πελατολόγιο που θα αναμένει την κυκλοφορία του στην αγορά, έτσι ώστε να επιτευχθούν θετικές αποδόσεις π.χ. αυξημένος αριθμός πωλήσεων και υπεραξία.

Ένα από τα βασικά εργαλεία της εν λόγω μεθόδου είναι η αποτύπωση της ιδέας στο business model canvas, το οποίο ανέπτυξε ο Alexander Osterwalder. Αυτό αποτελείται από «κουτιά» τα οποία περιγράφουν κύριες παραμέτρους που αφορούν την ανάπτυξη της ιδέας. Τέτοια είναι:

- Οι κρίσιμες συνεργασίες

- Οι βασικότερες δραστηριότητες
- Οι κρίσιμοι πόροι
- Η αξία / χρησιμότητα
- Η σχέση με τους πελάτες
- Τα τμήματά της αγοράς
- Τα κανάλια διανομής
- Η διάρθρωση κόστους
- Οι εισροές εσόδων

Δεν είναι λίγες οι εταιρείες που σήμερα είναι κολοσσοί και ξεκίνησαν με την μορφή startup επιχειρήσεων. Κάποιες από αυτές αναφέρονται επιγραμματικά παρακάτω:

- Facebook
- Apple
- Google
- Uber
- Airbnb
- Taxibeat (Ελληνική startup)

Οι παραπάνω εταιρείες δημιουργήθηκαν μέσα από την υλοποίηση μιας πρωτοποριακής ιδέας. Αν αναλογιστεί κανείς ότι πολλές από τις εταιρείες αυτές κοστολογούνται πιο πάνω από το ακαθάριστο εθνικό προϊόν πολλών χωρών, γίνεται αντιληπτός ο βαρυσήμαντος ρόλος τους στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Χρηματοδότηση και Οικονομικοί Πόροι Επιχειρηματικότητας

3.1 Εξεύρεση Οικονομικών Πόρων για Πράσινες Επενδύσεις

Οι επενδύσεις διακρίνονται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που τις διέπουν. Αντίστοιχα, ανάλογα με το είδος της επιχείρησης και της επένδυσης επιλέγεται και η κατάλληλη χρηματοδότηση, τόσο για την έναρξη, όσο και για την λειτουργία των επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν ως κοινό στόχο την κερδοφορία και τον σεβασμό στο περιβάλλον.

3.1.1 Μορφές Επενδύσεων

Τα είδη των επενδύσεων δύναται να διακριθούν προσδιορίζοντας τα χαρακτηριστικά τους. Επί παραδείγματι αναλόγως του φορέα, του τρόπου και

του σκοπού πραγμάτωσής τους οι επενδύσεις κατηγοριοποιούνται ως εξής(Τσακλάγκανος,1996):

- **Στις άμεσες επενδύσεις (Direct Investment):** Είναι αυτές οι οποίες εντοπίζονται σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, καθότι αναλαμβάνουν τη διάθεση πόρων και τη διαδικασία παραγωγής σε παγκόσμια εμβέλεια. Οι άμεσες επενδύσεις αφορούν κυρίως παγκοσμίως γνωστές επιχειρήσεις με μεγάλη εμπειρία, άρτια γνώση και οργάνωση. Η εκάστοτε επένδυση πραγματοποιείται με βασικό στόχο την δυνατότητα ελέγχου του μανάτζμεντ της επιχείρησης, από τον επενδυτή. Για αυτό τον λόγο, είναι απαραίτητη η συμμετοχή ποσοστού τουλάχιστον 10% στο μετοχικό κεφάλαιο. Η επιχείρηση οι οποία επενδύει σε μία άλλη με αυτό τον τρόπο, αποκτά θυγατρική εταιρεία.
- **Στις έμμεσες επενδύσεις (Indirect Investment):** Αφορούν επενδύσεις ποσοστού κάτω του 10% του κόστους της επένδυσης. Αυτού του είδους οι επενδύσεις πραγματοποιούνται με την μορφή χαρτοφυλακίου, ενώ επιτυγχάνεται η είσοδος στις αγορές με σχετικά μικρό κόστος.
- **Στις δημόσιες επενδύσεις:** Είναι αυτές που τα κράτη θα διαθέσουν για την υλοποίηση διαφόρων έργων, με τελικό σκοπό την ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων και την επίτευξη της αναβάθμισης της περιοχής σε όλους τους τομείς.
- **Στις ιδιωτικές επενδύσεις:** Οι οποίες γίνονται από ιδιώτες με στόχο την βελτιστοποίηση της παραγωγικότητας με το ελάχιστο δυνατό κόστος και τελικά την αύξηση των κερδών τους.
- **Στις ξένες επενδύσεις:** Είναι αυτές που πραγματοποιούνται με σκοπό την επέκταση των επιχειρήσεων μιας χώρας σε χώρες του εξωτερικού.
- **Στις εγχώριες επενδύσεις:** Οι σχετικές με τις επενδύσεις εντός του εσωτερικού μιας χώρας.

3.1.2 Πηγές Χρηματοδότησης και Οικονομικών Πόρων

Η σύμπλευση με τις εξελίξεις και η προσαρμογή στα νέα δεδομένα αποτελεί κύριο μέλημα των επιχειρηματιών για την επίτευξη μακροχρόνιου κέρδους. Από την άλλη μεριά του νομίσματος κρίνεται απαραίτητη και η τέλεση επενδύσεων. Για

να μπορέσουν οι επιχειρηματίες να το επιτύχουν αυτό, πρέπει να βρουν τους κατάλληλους οικονομικούς πόρους μέσω των οποίων θα γίνει εφικτή η εκκίνηση μίας επιχείρησης ή η επέκταση των δραστηριοτήτων τους. (Πολυχρονόπουλος και Κορρές, 2005).

Τα προσωπικά κεφάλαια αποτελούν συνηθισμένη πηγή των επιχειρηματιών. Με το να επενδύσουν ένα μεγάλο ποσοστό ιδίων κεφαλαίων, οι επιχειρηματίες γίνονται πιο πειστικοί, έτσι ώστε οι δανειστές ευκολότερα να χρηματοδοτήσουν τις επιχειρήσεις τους, με τον διατρέχων επενδυτικό τους κίνδυνο να παρουσιάζεται θεωρητικά πιο μικρός.

Τα προερχόμενα από διάφορους φορείς Εθνικά ή Ευρωπαϊκά προγράμματα επιτάχυνσης και ωρίμανσης αποτελούν άλλη μία από τις βασικές πηγές χρηματοδότησης, η οποία συνηθίζεται να εφαρμόζεται για εταιρείες Start Up. Τα προγράμματα αυτά στοχεύουν μέσω της χρηματοδότησής τους, να ενισχύσουν τις εταιρείες έτσι ώστε να αποκτήσουν την απαραίτητα κατάρτιση που θα τους οδηγήσει στην εξέλιξη.

Οι κρατικές δημόσιες επενδύσεις αποτελούν μία επιπλέον πηγή χρηματοδότησης. Το κράτος είθισται να διερευνά με διαφορετική οπτική τα αποτελέσματα των επενδύσεων. Τα κράτη μέσω των επενδυόμενων έργων προσδοκούν στην καλύτερευση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών τους καθώς και στην γενικότερη κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση των χωρών τους. Σε αυτή την περίπτωση τα επενδυτικά κριτήρια εκτός από οικονομικά είναι και κοινωνικά. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε πολλές περιπτώσεις δύναται η χρηματοδότηση μικρών επιχειρήσεων από κυβερνητικά προγράμματα δανεισμού.

Εναλλακτική μορφή επενδυτικών κεφαλαίων αποτελούν τα προερχόμενα από χορηγίες και δωρεές κεφάλαια. Αυτό το είδος επένδυσης συνήθως αποσκοπεί στην κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη. Συνάμα όμως, μία από τις βασικές λειτουργίες που επιτυγχάνεται μέσω των δωρεών και των χορηγιών, είναι η διαφήμιση και η προβολή των ίδιων των δωρητών ή χορηγών, μέσα από την προβολή του ονόματος των επιχειρήσεων τους.

Μία από τις βασικές πηγές χρηματοδότησης είναι τα τραπεζικά δάνεια. Μέσω αυτού του είδους δανεισμού, οι επιχειρήσεις μπορούν να επιτύχουν την κάλυψη

κύριων αναγκών κατά τα πρώτα στάδια της λειτουργίας τους ή και την κάλυψη αναγκών σχετικών με τις τρέχουσες λειτουργίες τους. Αποτελούν συμπληρωματικό ποσό στα νέα απαιτούμενα επενδυόμενα ποσά, είτε αφορούν τα απαραίτητα πάγια στοιχεία που πρέπει να αποκτηθούν από τις εταιρείες, είτε σχετίζονται με τα κεφάλαια κίνησης.

3.1.3 Βραχυπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες Μορφές Δανείων

Οι πράσινες επιχειρήσεις προχωρούν σε επενδυτικές κινήσεις στοχεύοντας στην αύξηση των κερδών τους. Έτσι αυξανόμενη της αναμενόμενης αποδοτικότητας μεγαλώνει και η επενδυτική τους επιθυμία. Είναι αυτονόητο πως για να έχει την επιθυμητή απόδοση η εκάστοτε επένδυση, επιβάλλεται το προβλεπόμενο κέρδος να είναι μεγαλύτερο του επιτοκίου της αγοράς (Πολυχρονόπουλος και Κορρές, 2005).

Οι εταιρείες δύναται να λάβουν δάνεια τα οποία πρέπει να εξοφληθούν μέσα σε ένα προκαθορισμένο χρονικό διάστημα, με σκοπό την εκκίνηση ή την ενίσχυση των κεφαλαίων που απαιτείται να επενδυθούν. Όσον αφορά τις περιπτώσεις βραχυπρόθεσμων πιστώσεων, η εξόφληση των σχετικών δανείων θα πρέπει πραγματοποιηθεί εντός του διαστήματος ενός έτους. Από τις πιο κοινότητες εγγυήσεις που αφορούν τις πιστώσεις αυτές, αποτελούν η ενεχυρίαση των αποθεμάτων και των εισροών.

Ως κυρίαρχη μορφή βραχυπρόθεσμου δανείου μπορεί να θεωρηθούν οι εμπορικές πιστώσεις. Αυτές συνήθως βασίζονται στην αξιοπιστία του δανειολήπτη και στις παρελθοντικές σχέσεις που διατηρεί αυτός με τον πιστωτή. Ο πωλητής της κάθε πίστωσης πρέπει να ιχνηλατήσει το κατά πόσο ικανός είναι ο πελάτης που αναζητά τη χρηματοδότηση για το εκάστοτε εγχείρημα. Συνηθίζεται οι εμπορικές πιστώσεις να δίνονται σε εκείνους τους επιχειρηματίες που τυγχάνει να βρίσκονται εκτός των προτύπων δανειοδότησης από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Το μέγεθος των εμπορικών πιστώσεων βρίσκεται σε αναλογία με τις κινήσεις του εκάστοτε επιχειρηματία, αν και ακολουθούνται τα προσυμφωνημένα ανά περίπτωση πιστωτικά όρια. Το κόστος έχει την τάση να είναι ανάλογο του κινδύνου που έχει αναλάβει ο πωλητής της πίστωσης.

Δεύτερη μορφή βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης αποτελεί και η προερχόμενη από τις εμπορικές τράπεζες χρηματοδότηση. Οι τράπεζες είναι αυτές που καλούνται πολλές φορές να τροφοδοτήσουν με τα δάνειά τους τις αγορές. Οι τράπεζες κατέχουν κυρίαρχη θέση στις μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις. Αυτές τροφοδοτούν με τα καιρία για τα επενδυτικά έργα κεφάλαια, είτε αυτά θα χρησιμοποιηθούν για την εκκίνηση μιας επιχείρησης, είτε για την περαιτέρω χρηματοδότηση κατά την λειτουργία της.

Πρέπει να σημειωθεί ότι προέχει η εξέταση, τόσο της πιθανής επενδυτικής αποδοτικότητας από την σκοπιά της τράπεζας ως πηγή χρηματοδότησης, όσο και η πιθανότητα μια επιχείρηση να είναι υπερχρεωμένη από προηγούμενα δάνεια. Επιπλέον μία βαρυσήμαντη παράμετρος που πρέπει να αναφερθεί, είναι η διασφάλιση των τραπεζών για την ανάκτηση των δανειοδοτούμενων κεφαλαίων τους προς τις επιχειρήσεις. Θεωρείται κρίσιμος παράγοντας η εξασφάλιση, είτε της εμπιστοσύνης στην πιστοληπτική ικανότητα των εταιρειών, είτε της πιθανής κάλυψης της αποπληρωμής των δανείων τους μέσω υποθηκών.

3.1.4 Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing)

Η χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing) αποτελεί μεσοπρόθεσμο είδος χρηματοδότησης, για επιχειρήσεις που σκοπεύουν στον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων παραγωγής, επενδύοντας σε πάγιο και μηχανολογικό εξοπλισμό αποφεύγοντας την χρήση ιδίων κεφαλαίων. Έτσι, ενώ τα κεφαλαιουχικά αγαθά (μηχανήματα, ακίνητα κλπ.), αποκτώνται από την επιχείρηση που καλύπτει τη χρηματοδοτική μίσθωση, αυτά παραχωρούνται για χρήση στην εταιρεία, η οποία θα καταβάλλει τα μισθώματα για την χρησιμοποίησή τους. Συχνά οι εταιρείες leasing αποτελούν θυγατρικές τραπεζών, εφόσον και η χρηματοδοτική μίσθωση είναι μια μορφή χρηματοδότησης (Νιάρχος, 1997)

Η χρησιμοποίηση των παγίων στοιχείων θα λαμβάνει μέρος έως κάποιο προκαθορισμένο χρονικό σημείο όπου πέραν αυτού και σύμφωνα με τη σύμβαση, είτε θα υπάρχει πρόβλεψη για αγορά του εξοπλισμού από τον δανειζόμενο (συνήθως η τιμή προσδιορίζεται στην υπολειμματικής αξίας του εξοπλισμού), είτε η σύμβαση θα ανανεώνεται για τον ίδιο ή καινούριο εξοπλισμό. Η κάθε καταβολή

του μισθώματος είναι κατά μία έννοια δόση τοκοχρεωλυτικού δανείου οι οποία είθισται να αποτελεί προϊόν διαπραγματεύσεων. Το μίσθωμα θα πρέπει να είναι τέτοιο ώστε να καλύπτει, τόσο τα έξοδα αγοράς των στοιχείων (συνήθως πραγματοποιείται μέσω χρηματοδότησης τραπεζών για λογαριασμό του δανειζόμενου), όσο και τα κέρδη της εταιρείας χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Είναι αυτονόητο ότι τα πάγια στοιχεία υπάγονται στην κυριότητα εταιρείας που παράσχει την χρηματοδοτική πίστωση, ενώ η χρήση τους βρίσκεται κάτω από την δικαιοδοσία του μισθωτή. Στην επισυναπτόμενη σύμβαση των δύο μερών καθορίζεται και η υποχρέωση ή μη υποχρέωση του δανειζόμενου να αναλάβει το κόστος συντήρησης των στοιχείων έως το πέρας της λήξης της.

Το leasing παράσχει στον εκάστοτε μισθωτή την δυνατότητα επιλογής σύγχρονου εξοπλισμού, με κόστος κατά πολύ μικρότερο εν συγκρίσει με εκείνο που θα αναγκαζόταν να δώσει στην περίπτωση που λάμβανε δάνειο τραπεζής για τον ίδιο σκοπό. Επιπροσθέτως η καταβολή των μισθωμάτων από τον συνυπολογίζεται στα λειτουργικά έξοδα της εταιρείας, μειώνοντας σημαντικά το πληρωτέο ποσό φόρων.

Οι πιστωτές από την άλλη μεριά κερδίζουν από το γεγονός του ότι ελαχιστοποιείται ο όποιος κίνδυνος μπορεί να παρουσιασθεί από την από την άλογη χρήση της πίστωσης. Εν αντιθέσει με τα παραδοσιακά δάνεια κατά τα οποία οι εκάστοτε δανειολήπτες δύναται να κάνουν έξοδα που δεν σχετίζονται με την λειτουργία των εταιρειών τους.

Μέσα από τη χρηματοδοτική μίσθωση τα πάγια στοιχεία αγοράζονται από τον πιστωτή, ο οποίος γνωρίζει τον τρόπο με τον οποίο αυτή η επένδυση θα αποβεί παραγωγική. Επιπρόσθετα αν με το πέρας της σύμβασης δεν αγορασθεί ο εξοπλισμός από τον δανειολήπτη, επειδή η μίσθωση είναι μόνο λειτουργική (operating leasing), υπάρχει η δυνατότητα της νέας εκμίσθωσης σε άλλο πελάτη. Βέβαια για να πραγματωθεί η έγκριση της συμφωνίας αυτής βασικότατο ρόλο θα παίξει η πιστοληπτική ικανότητα του δανειολήπτη.

Το Leasing ως τακτική χρηματοδοτικής μίσθωσης, αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο του σύγχρονου επιχειρίν, διότι μέσω αυτού επιτυγχάνεται η με χαμηλότερο κόστος άμεση απόκτηση του αναγκαίου εξοπλισμού, αφήνοντας έτσι

το περιθώριο στους επιχειρηματίες να ανεβάσουν την απόδοση παραγωγής, επενδύοντας στην ακριβότερη νέα τεχνολογία. Έτσι οι επιχειρηματίες εκμεταλλεύονται τόσο τις φοροαπαλλαγές, όσο διασφαλίζουν την μη χρήση ιδίων κεφαλαίων και την γρηγορότερη δραστηριοποίησή τους.

3.2 Χρηματοδοτικοί περιορισμοί και επιχειρηματικότητα

Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων πλαισιώνεται από αντίστοιχα εμπόδια και περιορισμούς. Σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστούν οι κυριότεροι από αυτούς.

3.2.1 Το Πρόβλημα της Χρηματοδότησης στις Πράσινες Επενδύσεις

Βασικό πρόβλημα που αφορά τις πράσινες επιχειρήσεις αποτελούν οι δυσκολίες, οι οποίες εμφανίζονται κατά την χρηματοδότηση των σχετικών επενδύσεων. Αυτό συμβαίνει, διότι το κεφάλαιο που μπορεί να δανειστεί ο εν δυνάμει ή ήδη υπάρχων επιχειρηματίας φαίνεται ως παθητικό. Επιπρόσθετα, η εξόφλησή του πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα από τις εισροές της επιχείρησης. Έτσι, οι εκάστοτε επιχειρηματίες συχνά οδηγούνται στο να χρησιμοποιήσουν ίδια κεφάλαια για να καλύψουν την χρηματοδότηση. Ένα πρόβλημα που καλούνται να λύσουν οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί απορρέει από το γεγονός ότι αυτοί αποσκοπούν στην παραγωγή κοινωνικού οφέλους και όχι στην κερδοφορία. Οι επιχειρήσεις αυτού του τύπου οφείλουν να ξέρουν λεπτομερώς τις πιθανές πηγές άντλησης των κεφαλαίων τους προτού προχωρήσουν στην έναρξη των εργασιών τους.

Όπως προαναφέρθηκε η πράσινη επιχειρηματικότητα οδηγεί στην οικονομική ανάπτυξη. Για αυτό τον λόγο, η χαλάρωση των χρηματοδοτικών περιορισμών αποτελεί καίριο θέμα, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η επαρκής πρόσβαση στα αναγκαία, για την εκκίνηση μιας εταιρείας, κεφάλαια. Διαφορετικά η ανεπαρκής πρόσβαση σε αυτά, οδηγεί στον αποκλεισμό της εισόδου επιχειρήσεων που έχουν θετικό πρόσημο Καθαρής Παρούσας Αξίας και τελούν έργα υψηλής ποιότητας. Ο

λόγος είναι οι σοβαρές τριβές που δέχονται οι πιστωτικές αγορές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες, που έχουν ως στόχο την παροχή οικονομικής βοήθεια στις επιχειρήσεις και κύρια την ενίσχυση τη διάθεσης κεφαλαίων με κίνδυνο.

Όσον αφορά την ενασχόληση με τους περιορισμούς στην χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, αυτή γίνεται μέσα από δύο βασικά ερευνητικά ρεύματα. Το πρώτο σχετίζεται με την ξένη χρηματοδότηση, η οποία προέρχεται είτε από τον δημόσιο τομέα, είτε από τους ιδιώτες (π.χ. τράπεζες, χρηματοπιστωτικούς διαμεσολαβητές, χορηγίες κτλ.). Η χρηματοδότηση αυτή μπορεί να έχει μακροχρόνιο ορίζοντα ή να αποτελεί βραχυπρόθεσμο, κάτι που κύρια εξαρτάται από το χρονικό διάστημα αποπληρωμής. Το εν λόγω ερευνητικό ρεύμα εξετάζει το πως επηρεάζει την επιχειρηματικότητα η ανάπτυξη που αφορά την χρηματοπιστωτική αγοράς.

Το δεύτερο ερευνητικό ρεύμα ασχολείται με την αυτοχρηματοδότηση μέσα από την έρευνα της σχέσης που μπορεί να έχει ο προσωπικός πλούτος και η χρήση ιδίων κεφαλαίων, με την ευχέρεια για την εκκίνηση μιας νέας εταιρείας. Για να υπάρχει κοινή βάση σύγκρισης με το πρώτο ερευνητικό ρεύμα, βασική και αναγκαία συνθήκη που ισχύει για το δεύτερο ρεύμα αποτελεί η οριοθέτηση μεταξύ των οικονομικών παραμέτρων της αυτό-απασχόλησης και του ατομικού πλούτου.

3.2.1.1 Βάθος της Χρηματοπιστωτικής αγοράς και επιχειρηματικότητα

Ένα από τα θεμελιώδη ερωτήματα της ανάλυσης του ζητήματος χρηματοδότηση του επιχειρίν, αποτελεί το κατά πόσο δύναται να επιτευχθεί η εξωτερική χρηματοδότηση των επενδυτικών σχηματισμών στο πλαίσιο της πράσινης επιχειρηματικότητας. Έτσι οι σχετικές με την ανάπτυξη της χρηματοπιστωτικής αγοράς μετρήσεις, αφορούν το μέγεθος της ευχέρειας με την οποία μπορούν να χρηματοδοτηθούν οι επιχειρηματίες.

Σύμφωνα με τη δημιουργική καταστροφή του Schumpeter, οι επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες, θα οδηγούσαν στην διαρκή αύξηση της παραγωγικότητας άρα και στην οικονομική μεγέθυνση, ένας παραπάνω λόγος που θα ευνοούσε την

χρηματοδότηση νεοσύστατων επιχειρήσεων. Βέβαια υπάρχουν απόψεις που αντικρούουν την παραπάνω θεωρία σημειώνοντας πως η λειτουργία του χρηματοπιστωτικού κλάδου απλά συμβαδίζει με την οικονομική ανάπτυξη.

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός του ότι, οι νεοσύστατες εταιρείες έχουν ανάγκη την άντληση κεφαλαίων για την πραγμάτωση των ιδεών τους κατά μία έννοια, η αύξηση των παραγωγικών συντελεστών (δηλαδή η εκκίνηση των νεοσύστατων επιχειρήσεων) οδηγεί στην μεγέθυνση της παραγωγικότητας στο εσωτερικό των ήδη υπάρχοντων επιχειρήσεων.

Το βάθος των τοπικών κεφαλαιαγορών αποτελεί μία από τις κύριες προς εξέταση παραμέτρους, λόγω των χρηματοδοτικών περιορισμών που δημιουργεί κατά την άντληση των αναγκαίων κεφαλαίων για επιχειρηματικά έργα. Αποτελεί και ένα μέσο μέτρησης της ανάπτυξης της χρηματοπιστωτικής αγοράς που αφορά τη χρηματοδότηση σε νέες εταιρείες έντασης κεφαλαίου και καταμετρά την κεφαλαιοποίηση της χρηματιστηριακής αγοράς ως προς το ΑΕΠ. Ο βιομηχανικός κλάδος αποτελεί αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αυτής της περίπτωσης για τον λόγο του ότι οι βιομηχανίες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την εξωτερική χρηματοδότηση. Για αυτό το λόγο συνήθως δραστηριοποιούνται σε χώρες που διαθέτουν μεγαλύτερου βάθους κεφαλαιαγορές. Αντιθέτως οι ήδη υπάρχουσες εταιρείες δύναται να κάνουν χρήση της εμπορικής τους πίστης υποκαθιστώντας με αυτόν τον τρόπο την τυπική χρηματοδότηση.

Η ανομοιογένεια που παρατηρείται στο οικονομικό βάθος μεταξύ διαφορετικών περιοχών μπορεί να οφείλεται στις παρακάτω παραμέτρους:

- Στους νόμους που διέπουν τις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές, καθώς και τους τίτλους των χωρών. Οι εκάστοτε νόμοι επηρεάζουν άμεσα τον προερχόμενο από τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς δανεισμό των επιχειρήσεων.
- Στην μειωμένη σιγουριά των τραπεζών για επιστροφή των δανείων τους, σε ενδεχόμενη αποτυχία μιας νεοσύστατης επιχείρησης, η οποία συνεπάγεται μείωση των πιθανοτήτων τόσο επέκτασης της πίστωσης εν τη γενέσει της, όσο και διάσωσης των επιχειρήσεων που έχουν χαμηλή απόδοση (Guiso et al., 2004).

- Στην γεωγραφική απόσταση των επιχειρήσεων από τις Εταιρίες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capital firms, VC). Αυξάνονται οι πιθανότητες και η ευκολία χρηματοδότησης των επιχειρηματιών που βρίσκονται πλησίον των εταιρειών VC (Sorenson και Stuart 2001).
- Στην ασύμμετρη πληροφόρηση που διέπει συνήθως τις μικρές επιχειρήσεις. Οι χρηματοπιστωτικοί διαμεσολαβητές που βρίσκονται στην πλεονεκτική θέση στο να παρακολουθούν αυτές τις εταιρείες είθισται να είναι τοπικοί, έτσι ώστε να καταβάλλουν ευκολότερα το κόστος παρακολούθησής τους.

Από τα παραπάνω προκύπτει πόσο σημαντικό για τον επιχειρηματικό κλάδο είναι το βάθος των τοπικών κεφαλαιαγορών, λόγω της άμεσης και καίριας επιρροής του στην χρηματοδότηση νέων επιχειρήσεων.

3.2.1.2 Χρηματοπιστωτικοί Διαμεσολαβητές

Η οργάνωση του χρηματοπιστωτικού τομέα παίζει πρωτεύοντα ρόλο στους περιορισμούς της χρηματοδότησης. Σε αυτή την παράγραφο θα αναλυθεί η δεύτερη παράμετρος της δραστηριότητας των επιχειρηματιών και των επιχειρήσεων γενικότερα. Η ανάλυσή θα πραγματοποιηθεί σε δύο διαστάσεις. Αυτή που σχετίζεται με τον ανταγωνισμό μεταξύ των χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών και αυτή που αφορά τη δομή τους και τη σχέση τους με τις πράσινες επιχειρήσεις.

Λαμβάνοντας υπόψη την σχέση μεταξύ των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, ο βαθμός της μεταξύ τους ανταγωνιστικότητας επιδρά στους όρους πίστωσης των νέων επιχειρήσεων. Η αυξημένη ανταγωνιστικότητα μεταξύ των τραπεζών πιστεύεται πως συχνά οδηγεί στην καλύτερευση της κατανομής των προς επένδυση κεφαλαίων, τα οποία προσβλέπουν σε μεγαλύτερες αποδόσεις. Αυτό δύναται να οδηγήσει στην αύξηση εισόδου νεοσύστατων επιχειρήσεων για τις οποίες τα εξωτερικά κεφάλαια θεωρούνται αναγκαία για την ανάπτυξή τους. Θα πρέπει να σημειωθεί πως αυξανόμενου του αριθμού τραπεζών, οι επιλογές των επιχειρηματιών στις τοπικές αγορές αυξάνονται ανάλογα. Τέτοιες συνθήκες που πιθανότατα εξομαλύνουν την ύπαρξη πιστωτικών περιορισμών, θα έλεγε

κανείς πως μόνο θετική επίδραση θα μπορούσαν να έχουν στην επιχειρηματικότητα.

Βέβαια η αυξημένη ανταγωνιστικότητα των τραπεζών, μπορεί να σταθεί εμπόδιο στις δραστηριότητες των νέων επιχειρήσεων, διότι μπορεί να αποδυναμώσει την ισχύ των τραπεζών σε τοπική κλίμακα. Αυτό σημαίνει ότι το τοπικό τραπεζικό σύστημα θα είναι αδύνατο να χρεώσει υψηλά επιτόκια μειώνοντας το κίνητρο χρηματοδότησης των νέων εταιρειών. Αντιθέτως, οι νεοσύστατες εταιρείες μπορεί να επωφεληθούν των συγκεντρωμένων τραπεζικών αγορών, καθότι οι μονοπωλιακές τράπεζες μπορεί να χρεώσουν χαμηλότερα επιτόκια για τους ενδυνάμει επιχειρηματίες, λόγω των υψηλότερων σε σχέση με την αγορά επιτοκίων, που χρεώνουν στις ήδη υπάρχουσες εταιρείες (Petersen και Rajan, 1995).

Εν κατακλείδι, η διευκόλυνση των νέων έργων μέσω της διαθεσιμότητας οικονομικότερων πιστώσεων και κεφαλαίων αποτελεί την βασικότερη επιρροή του ανταγωνισμού μεταξύ των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

Αναλύοντας την σχέση των χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών με τους επιχειρηματίες και τις επιχειρήσεις, είναι απόλυτα κατανοητό το γεγονός ότι οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί παίζουν πρωτεύοντα ρόλο στην πορεία των χρηματοδοτούμενων από αυτούς έργων. Αυτό συμβαίνει διότι λαμβάνουν το βάρος των αποφάσεων που σχετίζονται με την παρακολούθησή τους.

Η παρακολούθηση αυτή αφορά την συνεχή πληροφόρησή τους σχετικά με τους δανειολήπτες που θα λάβουν τα δάνειά τους. Συγκριτικά, με τις ήδη υπάρχουσες εταιρείες των οποίων η παρακολούθηση είναι σχετικά ευκολότερη, καθότι είναι ήδη διαθέσιμο το ιστορικό της οικονομικής τους κατάστασης και μπορούν να έχουν μεγαλύτερες εγγυήσεις στην περίπτωση που χρειαστούν δάνεια, οι νεοσύστατες εταιρείες μειονεκτούν. Το κόστος απόκτησης πληροφοριών για τις νέες επιχειρήσεις είναι υψηλότερο και η χρηματοδότηση τους θα θεωρηθεί πολύ πιο δύσκολα κερδοφόρα, διότι ο συνδυασμός της ασύμμετρης πληροφόρησης με τα ανεπαρκή περιουσιακά τους στοιχεία, οδηγεί στην μη αποτελεσματική αξιολόγησή τους.

Σύμφωνα με μελέτες έχει διαπιστωθεί, ότι τα υψηλότερα επιτόκια δύναται να επιφέρουν χρηματοδότηση των έργων με μεγαλύτερο ρίσκο επικινδυνότητας, διότι μόνο οι επιχειρηματίες τέτοιων έργων διατίθενται να προχωρήσουν στην αποδοχή των όρων που οι εκάστοτε τράπεζες θέτουν για την χρηματοδότησή τους. Έτσι τόσο οι πιθανότητες αθέτησης των όρων μεγαλώνουν όσο και τα δάνεια θα είναι μη επικερδή. Με την αύξηση των επιτοκίων να συνεπάγεται αυτά τα αποτελέσματα, οι τράπεζες στρέφονται ευκολότερα προς την κατανομή πιστώσεων αντί στην αύξηση αυτών. Μέθοδος η οποία έχει και αυτή αρνητικό αντίκτυπο, διότι και σε αυτή την περίπτωση οι επιχειρηματίες θα αντιμετωπίσουν νέα μορφή περιορισμών.

Επιπλέον, οι Petersen και Rajan παρατηρούν ότι οι μεγαλύτεροι δεσμοί των επιχειρηματιών με τους χρηματοπιστωτικούς διαμεσολαβητές, οδηγούν στην ελαχιστοποίηση των σχετικών με την πληροφόρηση ασυμμετριών, η οποία συνεπάγεται και την μείωση των περιορισμών χρηματοδότησης. Επίσης, η χρηματοδότηση των νεοσύστατων εταιρειών είθισται να πραγματοποιείται ευκολότερα από μικρότερες και αποκεντρωμένες τράπεζες. Αυτό συμβαίνει, λόγω της πρόσβασης για καλύτερη αξιολόγηση των επιχειρήσεων και διότι οι διαχειριστές αυτών των τραπεζών έχουν την δυνατότητα για ευέλικτη και εύκολη λήψη αποφάσεων. Εν αντιθέσει με τις συνήθως χρονοβόρες λήψεις αποφάσεων των μεγάλων τραπεζών, οι οποίες πραγματοποιούνται κεντρικά (Stein 2002).

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες συνήθως διέπονται από εντονότερη αδιαφάνεια σε σχέση με τις μεγαλύτερες, έχουν μεγαλύτερη εξάρτηση από τους χρηματοπιστωτικούς διαμεσολαβητές, διότι η αλλαγή αυτών έχει μεγάλο κόστος εφόσον έχει δημιουργηθεί σχέση μεταξύ τους. Για αυτό τον λόγο κρίνονται αναγκαίες καινοτομίες, όπως η ελάττωση του σταθερού κόστους που απαιτείται για την παρακολούθησή τους.

Τέλος το θεσμικό περιβάλλον, αποτελεί βαρύνουσας σημασίας επιρροή για την δομή και την δράση των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Η χρηματοδότηση των εταιρειών με κεφάλαια εκκίνησης, καθώς και οι χρηματοδοτικοί περιορισμοί που δύναται να παρουσιαστούν στην εκάστοτε οικονομία, επηρεάζουν άμεσα την επιχειρηματικότητα. Διότι, είτε στέκονται εμπόδιο, είτε επιτρέπουν την έναρξη και ενίσχυση των επιχειρηματικών έργων.

3.3 Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capitals)

Βάσει του γεγονότος ότι η καινοτομία και η ανάπτυξη της τεχνολογίας αποτελούν δύο από τους βασικούς πυλώνες για την πράσινη ανάπτυξη, θα ήταν λογικό η επιχειρηματικότητα στις σύγχρονες οικονομίες, να βρισκόταν σε αντίστοιχα επίπεδα ευμάρειας. Οι σχετικές έρευνες έρχονται να διαψεύσουν τον παραπάνω ισχυρισμό καταλήγοντας στο συμπέρασμα, πως από τις πέντε σύγχρονες επιχειρήσεις επιβιώνει μονάχα η μία για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 10 ετών, ενώ η πλειοψηφία αυτών φαίνεται ότι αποτυγχάνει μέσα στα 2 πρώτα χρόνια από την έναρξή τους.

Η θέσπιση εταιρειών συμμετοχικών κεφαλαίων αποτέλεσε μία εναλλακτική μορφή χρηματοδότησης που έχει ισχυρούς δεσμούς με την καινοτομία και την τεχνολογική ανάπτυξη, οι οποίες συχνά συνεπάγονται υψηλό ρίσκο. Πρωτοεμφανίστηκε στις ΗΠΑ και διαδόθηκε μετά την μεγάλη επιτυχία της Silicon Valley λόγω της συγκέντρωσης εταιρειών τεχνολογίας αιχμής σε αυτήν.

Τα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών ή αλλιώς κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, είναι μία μορφή επένδυσης που αφορά κυρίως πράσινες start up ή και επιχειρήσεις οι οποίες διατελούν ωριμότερα στάδια της ζωής τους. Οι Venture Capitalists αποτελούν είτε νομικά είτε φυσικά πρόσωπα, τα οποία ως επενδυτές λαμβάνουν το χρέος της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων αυτών. Οι ετερόρρυθμοι εταίροι είναι αυτοί που θα χρηματοδοτήσουν τα κεφάλαια VC. Οι ομόρρυθμοι εταίροι συνθέτουν τους Venture Capitalists, οι οποίοι αναλαμβάνουν την διαχείριση των κεφαλαίων αυτών και πραγματοποιούν τις επενδύσεις.

Μία μορφή Venture Capitals προμηθευτών αποτελούν και οι Business Angels. Αυτοί είναι ιδιώτες των οποίων τα χαρακτηριστικά διαφέρουν σημαντικά από τις εταιρείες κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου, οι οποίοι ενδιαφέρονται για χρηματοδότηση από ίδια κεφάλαια τους. Αν και χαρακτηρίζονται από μεγάλη οικονομική επιφάνεια ικανή για την αναγκαία χρηματοδότηση των εκάστοτε επιχειρήσεων συχνά υστερούν σε επάρκεια γνώσεων και σχετικών εμπειριών. Αυτό συνεπάγεται πολλές φορές την εύκολη αποδοχή τους για παροχή χρηματοδότησης στις εκάστοτε επιχειρήσεις. Ένας Venture Capitalist διαφέρει

από ένα Business Angel στο γεγονός, ότι ο πρώτος στοχεύει στον υψηλότερο έλεγχο της επιχείρησης που έχει την διαχείριση των κεφαλαίων των επενδυτών. Ο δεύτερος επενδύοντας ίδια κεφάλαια δείχνει μεγαλύτερο ενδιαφέρον στους ανθρώπους και όχι στον ανταγωνισμό.

Το Venture Capital δεν είναι κάποιος κλασικός θεσμός στα πρότυπα των παραδοσιακών τραπεζικών δραστηριοτήτων. Αυτός αφορά επενδύσεις οι οποίες πραγματώνονται μέσω της συμμετοχής στα εταιρικά μετοχικά κεφάλαια. Έτσι τα κεφάλαια χρηματοδοτικών συμμετοχών επενδύονται σε εταιρείες κατά την αξιολόγηση του επενδυτή μπορεί να έχουν προοπτικές κέρδους και ανάπτυξης μεγαλύτερης των συνηθισμένων επίπεδων. Τα επιχειρηματικά κεφάλαια είναι μία μορφή παροχής χρηματοδότησης σε μετοχές. Έτσι, οι επιχειρήσεις συμμετοχικών κεφαλαίων σκοπεύουν να αποκτήσουν τόσο μέρος του μετοχικού κεφαλαίου των επιχειρήσεων στις οποίες επενδύουν, όσο και να μετέχουν στην λήψη των σχετικών με τις επιχειρήσεις αυτές αποφάσεων. Αυξανόμενων των πιθανοτήτων οι επιχειρήσεις να υπερισχύσουν του κινδύνου τόσο το δάνειο μετατρέπεται σε πρόσθετο ποσοστό μετοχικού κεφαλαίου.

Ο στόχος των επιχειρήσεων για επέκτασή τους σε νέες αγορές οδήγησε στην δημιουργία των Venture Capitals. Οι εταιρείες με υψηλού κινδύνου επενδύσεις στρέφονται στη λύση χρηματοδότησης μέσω Venture Capitals αντί των παραδοσιακότερων μορφών π.χ. χρηματοδότηση από τράπεζες. Με την εισχώρηση μιας εταιρείας σε μια νέα αγορά αναδύονται καινούριες ευκαιρίες αλλά και κίνδυνοι, που πιθανότατα να είναι μη αναγνωρίσιμοι από την εν λόγω επιχείρηση. Έτσι, κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία με κάποιον έμπειρο συνέταιρο με τον οποίο θα μοιραστούν κοινούς στόχους για υψηλές αποδόσεις, σταθερότητα με μακροπρόθεσμο ορίζοντα, αλλά και τους εν δυνάμει επιχειρηματικούς κινδύνους. Οι σύνεταίροι αυτοί είθισται να διαθέτουν μειοψηφικά μετοχικά κεφάλαια επί του συνόλου του μετοχικού κεφαλαίου των επιχειρήσεων. Οι Venture Capital εταιρείες είναι αυτές που αναλαμβάνουν την ουσιαστική χρηματοδότηση των επιχειρήσεων αυξάνοντας το μετοχικό κεφάλαιό τους.

Οι επιχειρηματίες διαθέτουν ιδιωτικές πληροφορίες και οι επιχειρηματίες κεφαλαίων δύναται να συμμετάσχουν στη διαχείριση των επενδυτών,

συνεισφέροντας στην επιτυχία μιας εταιρείας. Αυτός είναι και ο λόγος που βγαίνουν στην αναζήτηση ελκυστικών επενδυτικών ευκαιριών. Δεν είναι λίγοι αυτοί που πιστεύουν πως οι επιχειρηματίες κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου, έχουν εντονότερη δραστηριότητα σε σύγκριση με τους υπόλοιπους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Η διαφοροποίησή τους αυτή αποκτά μεγαλύτερες διαστάσεις όταν επικρατούν μεγαλύτερες ασυμμετρίες πληροφόρησης. Από τη σχέση μεταξύ των ιδρυτών των επιχειρήσεων και των εξωτερικών κατόχων κεφαλαίων προκύπτουν δύο κατεξοχήν προβλήματα: η δυσμενής επιλογή και ο ηθικός κίνδυνος (Moral Hazard).

Όσον αφορά την δυσμενή επιλογή, αυτή γεννάται λόγω των “κρυφών πληροφοριών”, οι οποίες συντελούν στην ανεπάρκεια της αγοράς. Με αυτό τον τρόπο η αγορά ωθείται προς την «επιλογή» χαμηλής ποιότητας προϊόντων και αυτή η «επιλογή» καλείται δυσμενής, διότι οδηγεί στην μη πραγματοποίηση συναλλαγών δυνητικά αποδοτικών (Akerlof, 1970). Ο Chan (1983) έρχεται να προσθέσει, πως η αρνητική επιλογή είναι απόρροια της παρουσίας ανημέρωτων επιχειρηματιών κεφαλαίων, κάτι που οδηγεί σε προσφορά κατωτέρου επιπέδου έργων προς τους επενδυτές. Από την άλλη μεριά η ύπαρξη ενημερωμένων επενδυτών οδηγεί στην λύση Pareto.

Η μη αποτελεσματικότητα του Pareto θα μπορούσε να προέλθει και από το δεύτερο πρόβλημα της ασυμμετρίας στην πληροφόρηση, την «κρυφή ενέργεια». Η «κρυφή ενέργεια» γεννά τον παράγοντα του “ηθικού κινδύνου” των συμμετοχικών κεφαλαίων. Σύμφωνα με αυτήν την περίπτωση, το ένα από τα συναλλαζόμενα μέρη προχωρά σε μία ενέργεια άγνωστη προς το άλλο μέρος, με αποτέλεσμα την επιρροή στην απόδοση και των δύο. Ένα από τα αντιπροσωπευτικότερα παραδείγματα του προβλήματος ηθικού κινδύνου, αποτελεί η περίπτωση όπου το ένα μέρος ενεργεί σαν “πράκτορας” για λογαριασμό κάποιου άλλου μέρους, όπως συμβαίνει στην σχέση του μεσίτη με τον πωλητή ακινήτου. Ο εντολέας σε αυτήν την περίπτωση δεν μπορεί να ελέγξει τις κινήσεις και ενέργειες του πράκτορα (Pauly, 1974).

Η ασυμμετρία στην πληροφόρηση που προκύπτει μεταξύ των πράσινων επιχειρηματιών και των επιχειρηματιών κεφαλαίων έχει σαν αποτέλεσμα την αβεβαιότητα στις αποδόσεις, ενώ η ανεπάρκεια στο ιστορικό μιας επιχείρησης

δύναται να οδηγήσει στο πρόβλημα της δυσμενούς επιλογής. Αυτό μπορεί να συμβεί διότι η ικανότητα των επιχειρηματιών, θα τονισθεί και θα γίνει εν καιρώ γνωστή οπότε οι Venture Capitalists θα έχουν την δυνατότητα να καταλήξουν στο συμπέρασμα για το αν προχωρήσουν στην συνεργασία με τον εκάστοτε επιχειρηματία και στην ανάληψη του συγκεκριμένου έργου. Έτσι το επίπεδο δεξιοτήτων του επιχειρηματία αλληλοεπιδρά στην χρηματοδότηση από τις εταιρείες συμμετοχικών κεφαλαίων.

Οι επενδύσεις στις πράσινες επιχειρήσεις πραγματοποιούνται σταδιακά. Ο επιχειρηματίας κεφαλαίων λαμβάνει ένα συγκεκριμένο ποσοστό από τις τελικές αποδοχές και στην περίπτωση διατήρησης της παρουσίας του στην χρηματοδότηση του έργου, θα προχωρήσει στην καταβολή ενός ορισμένου μεριδίου για κάθε μελλοντική επένδυση. Όσο το κίνητρο του επιχειρηματία κεφαλαίου παρουσιάζεται υψηλότερο, τόσο πιο ενεργός θα εμφανίζεται ως προς τον έλεγχο του έργου. Για αυτό το λόγο το κίνητρο αυξάνεται με την ύπαρξη συγκεντρωτικού μεριδίου στις εταιρείες που έχουν επενδύσει. Όταν οι επιχειρηματίες κεφαλαίων εμφανίζονται πιο ενεργοί στις δραστηριότητές που σχετίζονται με τις επιχειρήσεις που επενδύουν, τότε και η πιθανότητα εμφάνισης του ηθικού κινδύνου ελαχιστοποιείται αναλόγως.

Οι επενδυτές που θα προχωρήσουν στην επιλογή υψηλής ποιότητας έργων και θα εμφανίσουν ενεργή προσπάθεια, θα επενδύσουν σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου (Amit et al. 1998). Σε πρώτο στάδιο, ο Venture Capitalist θα δημιουργήσει ένα προκαταρκτικό κόστος, για να αξιολογήσει την ποιότητα της επένδυσης. Οι Tyebjee και Bruno σημειώνουν πως η χρηματοδότηση επιχειρηματικών κεφαλαίων συχνά αποτελείται από τα εξής διαδοχικά βήματα: α) την προέλευση των συναλλαγών, β) την διερεύνηση και την αξιολόγησή τους, γ) τη διάρθρωσή τους και δ) τις μετα-επενδυτικές δραστηριότητες.

Συμπεραίνουμε ότι οι επιχειρηματίες πράσινων κεφαλαίων, με βασικό παράγοντα την ύπαρξη ασύμμετρων πληροφοριών, οφείλουν να διαθέτουν την ικανότητα της επιλογής αποδοτικών έργων, μέσω της αποφυγής των κρυφών πληροφοριών και της παροχής προστασίας προς τους επιχειρηματίες που εκτίθενται στην ηθική απειλή. Η αποτελεσματικότητά τους ως απόρροια της

προσεκτικής παρακολούθησης των επενδύσεων και της βελτίωσης της αξίας τους, συνιστά ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημά έναντι των υπολοίπων επενδυτών. Ιδανική εκδοχή θα αποτελούσε η ύπαρξη χαμηλού κόστους επιμέλεια για την ανίχνευση των κρυφών πληροφοριών, κάτι που θα συντελούσε στην αποφυγή της αποτυχίας στην αγορά.

Λόγω του γεγονότος ότι οι ασύμμετρες πληροφορίες θεωρούνται από τους εκάστοτε επιχειρηματίες κεφαλαίων δαπανηρό πρόβλημα, αυτοί έχουν την τάση της προτίμησης έργων με σαφώς μικρότερο κόστος παρακολούθησής τους. Έτσι ευνοούνται επιχειρήσεις που διαθέτουν κάποιο ιστορικό και έχουν σχετική επάρκεια περιουσιακών στοιχείων, διότι το κόστος της πληροφόρησης για αυτές εμφανίζεται μικρότερο σε σύγκριση με τις νεοσύστατες εταιρείες. Οι επιλογή νέων επιχειρήσεων κρύβει μεγαλύτερο ρίσκο και συνήθως πραγματοποιείται από τους Venture Capitalists, εφόσον πρωτύτερα έχουν εντοπίσει μία καινοτόμα ιδέα με προοπτική για κερδοφορία και ανέλιξη. Πολλές από τις νεοσύστατες επιχειρήσεις αποτυγχάνουν σχετικά σύντομα, λόγω της λανθασμένης διαχείρισής τους κατά την έναρξη τους.

Έτσι το γεγονός, πως η βιομηχανία των επιχειρηματικών κεφαλαίων επικεντρώνεται στην εξέλιξη των ήδη υπάρχοντων πράσινων επιχειρήσεων, είναι λογικό, διότι αυτές τους παράσχουν συγκριτικά μεγάλο ιστορικό πληροφοριών που τους βοηθά στο να αξιολογήσουν την ποιότητα του έργου. Αποτελεί κανόνα η επιλογή επιθυμητής απόδοσης επενδύσεων, έτσι ώστε να υπερκαλυφθούν οι τυχόν ζημίες λόγω λανθασμένων επενδυτικών τους επιλογών. Θα μπορούσε να πει κανείς πως οι Venture Capitalists, δύναται να προχωρήσουν σε επενδύσεις υφιστάμενων εταιρειών, αποσκοπώντας σε κάποιου είδους αντιστάθμισης του θεωρητικού κινδύνου που κρύβει η ανάληψη των παράλληλων επενδύσεων τους σε πράσινες Start Up. Οι οποίες αν και αποδίδουν μεγαλύτερες αποδόσεις σε περίπτωση επιτυχίας, ενέχουν μεγαλύτερες πιθανότητες αποτυχίας και απώλειας των χρημάτων τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Μεθοδολογία

4.1 Η Ανάλυση των Panel Δεδομένων

Η παρούσα πτυχιακή θα χρησιμοποιήσει την ακόλουθη μεθοδολογία για την εμπειρική τεκμηρίωση. Η ανάλυση των πάνελ δεδομένων αποτελεί μια μέθοδο που συνδυάζει διαστρωματικά στοιχεία με χρονολογικές σειρές και με την οποία εξετάζονται τόσο η χρονική όσο και η διαστρωματική παράμετρος. Τα δεδομένα πάνελ έχουν μια ορισμένη δομή, ώστε η παρατήρηση διαστρωμάτωσης να συνδέεται με την χρονική παρατήρηση στη οποία αναφέρεται. Η μέθοδος αυτή στηρίζεται στην συλλογή δεδομένων κατόπιν παρακολούθησης (παρατήρησης) διαχρονικά συγκεκριμένων μονάδων, όπως για παράδειγμα, άτομα, επιχειρήσεις, περιφέρειες, κράτη κ.τ.λ.. Επίσης, ο συγκεκριμένος τύπος δεδομένων έχει διαστάσεις χώρου και χρόνου.

Τα τελευταία χρόνια, έχει παρατηρηθεί ότι έχει αυξηθεί σημαντικά η χρησιμοποίηση των πάνελ δεδομένων. Τα συγκεκριμένα δεδομένα παρουσιάζουν ορισμένα πλεονεκτήματα για αυτό και τα χρησιμοποιούν όλο και περισσότεροι ερευνητές. Τα σπουδαιότερα πλεονεκτήματα είναι (Baltagi, 2008):

- Καταγραφή της ατομικής ανομοιογένειας (individual heterogeneity).
- Η χρήση πάνελ βελτιώνει την αποτελεσματικότητα των συντελεστών που εκτιμήθηκαν.
- Η χρήση πάνελ δεδομένων δίνει τη δυνατότητα να αναλύσουμε τη διαδικασία και τη δυναμική προσαρμογής των οικονομικών δεδομένων διαχρονικά διατηρώντας παράλληλα την ατομική ετερογένεια στα χαρακτηριστικά των μονάδων.

- Επιτρέπεται η εμπειρική εξειδίκευση περισσότερο πολύπλοκων θεωρητικών υποδειγμάτων για την ανάλυση της συμπεριφοράς των μονάδων.

4.1.1 Πηγές Δεδομένων Panel

Ένα από τα σύνολα δεδομένων¹ πάνελ που χρησιμοποιούνται συχνότερα είναι το ENERGYDATA.INFO, μια συλλογή της Παγκόσμιας Τράπεζας στα πλαίσια του προγράμματος Global Tracking Framework (GTF) . Περιλαμβάνονται δεδομένα για ένα μεγάλο εύρος χωρών (820 παρατηρήσεις) για το χρονικό διάστημα 1990-2014. Επιπρόσθετα, μέρος των δεδομένων προέρχεται από τη Eurostat (2020).

4.1.2 Το Υπόδειγμα

Η εκτίμηση μιας συνάρτησης παλινδρόμησης εξαρτάται από τις υποθέσεις που πραγματοποιούνται αναφορικά με την σταθερά (intercept), τις κλίσεις της ευθείας αλλά και τον όρο του σφάλματος (error term):

- Η σταθερά και οι κλίσεις της ευθείας είναι σταθερές στο χρόνο και το χώρο, ενώ ο όρος σφάλματος διαφέρει με την πάροδο του χρόνου και μεταξύ των μονάδων, οντοτήτων.
- Οι συντελεστές παλινδρόμησης είναι αμετάβλητοι, ενώ η σταθερά ποικίλει με τις μονάδες, οντότητες.
- Οι συντελεστές παλινδρόμησης είναι αμετάβλητοι, ενώ η σταθερά ποικίλει με τις μονάδες, οντότητες και με την πάροδο του χρόνου.
- Όλοι οι συντελεστές ποικίλουν μεταξύ των μονάδων, οντοτήτων.
- Η σταθερά και οι συντελεστές παλινδρόμησης ποικίλουν με την πάροδο του χρόνου και μεταξύ των μονάδων, οντοτήτων.

Στην ανάλυση των πάνελ δεδομένων το βασικό υπόδειγμα διατυπώνεται ως εξής:

¹ <https://energydata.info/dataset/world-global-tracking-framework-2017>

$$Y_{it} = a + X'_{it} \beta + u_{it} \quad (4.1)$$

Όπου,

$i = 1, 2, \dots, N$, η διάσταση των διαστρωματικών στοιχείων (cross-section)

και $t = 1, 2, \dots, T$, η διάσταση των χρονολογικών σειρών (time series)

$u_{it} = \mu_t + \nu_{it}$ και

a μια σταθερά, β ένα διάνυσμα $K \times 1$ και X_{it} η i -οστή παρατήρηση από τις K ερμηνευτικές μεταβλητές. Το υπόδειγμα πάνελ δεδομένων διαφέρει από αυτό των χρονολογικών σειρών, στην διπλή διάσταση των μεταβλητών. Για την εκτίμηση του παραπάνω υποδείγματος είναι απαραίτητο να καθοριστεί η φύση της παρατηρούμενης μεταβλητής a . Στην παραδοσιακή ανάλυση πάνελ δεδομένων γίνεται διάκριση ανάμεσα στην σταθερή επίδραση (Fixed Effect) και στην τυχαία επίδραση (Random Effect). Στην πρώτη περίπτωση, η a θεωρείται ως μια παράμετρος για κάθε μονάδα, ενώ στη δεύτερη θεωρείται ως μια τυχαία μεταβλητή.

Ουσιαστικά, οι δύο κύριες μορφές υποδειγμάτων για δεδομένα πάνελ είναι δύο:

- i. Το υπόδειγμα απαρατήρητων ή σταθερών επιδράσεων (Fixed Effects Model -FEM)
- ii. Το υπόδειγμα τυχαίων επιδράσεων (Random Effects Model - REM)

4.1.3 Υπόδειγμα Σταθερών Επιδράσεων

Ένας από τους τρόπους για να ληφθεί υπόψη η μοναδικότητα και η ιδιαιτερότητα κάθε διαστρωματικής μονάδας είναι να υποτεθεί, ότι η σταθερά ποικίλει για κάθε οντότητα καθώς οι συντελεστές παλινδρόμησης είναι σταθεροί.

Το βασικό Fixed Effects Model (FEM) δίνεται από την εξίσωση:

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{it} + u_{it}, \quad (4.2)$$

όπου:

u_{it} = ο διαταρακτικός όρος

$$u_{it} = \mu_i + v_{it},$$

$i = 1, 2, \dots, N$, η διάσταση των διαστρωματικών στοιχείων (cross-section)

και $t = 1, 2, \dots, T$, η διάσταση των χρονολογικών σειρών (time series)

μ_i = το χρονικά αμετάβλητο Fixed Effect του στρώματος i ,

β_0 μια σταθερά, β ένα διάνυσμα $K \times 1$, δηλαδή δεν περιλαμβάνει σταθερό όρο και X_{it} η i - οστή παρατήρηση από τις K ερμηνευτικές μεταβλητές.

4.1.4 Υπόδειγμα Τυχαίων Επιδράσεων

Στο υπόδειγμα των σταθερών επιδράσεων ο αριθμός των προς εκτίμηση παραμέτρων είναι μεγάλος, με συνέπεια την απώλεια πολλών βαθμών ελευθερίας. Το πρόβλημα αυτό παρακάμπτεται με το υπόδειγμα των τυχαίων επιδράσεων (υποθέτουμε ότι ο όρος μ_i είναι τυχαίος (random)).

Το βασικό Random Effects Model (REM) δίνεται από την εξίσωση:

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{it} + u_{it}, \quad (4.3)$$

όπου:

u_{it} = ο διαταρακτικός όρος

$$u_{it} = \mu_i + v_{it},$$

$i = 1, 2, \dots, N$, η διάσταση των διαστρωματικών στοιχείων (cross-section)

και $t = 1, 2, \dots, T$, η διάσταση των χρονολογικών σειρών (time series)

β_0 μια σταθερά, β ένα διάνυσμα $K \times 1$ και X_{it} η i - οστή παρατήρηση από τις K ερμηνευτικές μεταβλητές.

4.2 Εμπειρική Ανάλυση

Η παρούσα διπλωματική εργασία, εκπονείται με σκοπό να εξετάσει το κατά πόσο: το ποσοστό των ανανεώσιμων (πράσινων) πηγών ενέργειας στη χώρα επηρεάζεται από το ΑΕΠ της χώρας, την πυκνότητα του πληθυσμού ανά

τετραγωνικό χιλιόμετρο (Pop), την απασχόληση στη βιομηχανία (Emp). Με άλλα λόγια, ακολουθώντας μια τροποποίηση του μοντέλου των Dlugosch and Koźluk (2017), προκύπτει η ακόλουθη σχέση:

$$RES_{kt} = \beta_1 + \beta_2 * GDP_{kt-1} + \beta_3 * POP_{kt} + \beta_4 * Emp_{kt} + \beta_5 * PAT_{kt-1} + u_k \quad (4.4)$$

Όπου κ είναι η χώρα και t η χρονική περίοδος. Στον πίνακα 4.1 γίνεται μια αναλυτική περιγραφή της εξαρτημένης και των ανεξάρτητων μεταβλητών,

Πίνακας 4.1: Αναλυτική Περιγραφή των Μεταβλητών

Variable	
RES (Renewable Energy Share)	Το ποσοστό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ανά χώρα σε σχέση με τη συνολική κατανάλωση ενέργειας
Gdp	Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ)
Pop	Η πυκνότητα πληθυσμού ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο
Emp	Απασχόληση σε επιχειρήσεις παραγωγής ανανεώσιμης (πράσινης) ενέργειας
Pat	Αριθμός πατεντών ενέργειας της χώρας

Αναφέρουμε ότι το χρονικό διάστημα για το οποίο χρησιμοποιούμε δεδομένα (panel data) είναι από το 1990 έως και το 2014. Πρώτα από όλα, εκτιμώνται τα αποτελέσματα, με την Μέθοδο Ελαχίστων Τετραγώνων (OLS), αγνοώντας τις διαστάσεις του χρόνου και του χώρου. Εν συνεχεία, εκτιμάται η αντίστοιχη παλινδρόμηση σύμφωνα με το Μοντέλο Σταθερών Επιδράσεων και το Μοντέλο των Τυχαίων Επιδράσεων. Το ποσοστό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ανά χώρα σε σχέση με τη συνολική κατανάλωση ενέργειας αντιπροσωπεύει την εξαρτημένη μεταβλητή, ενώ οι υπόλοιπες μεταβλητές χρησιμοποιούνται ως ανεξάρτητες μεταβλητές της παλινδρόμησης. Το υπόδειγμα είναι σύμφωνα με το υπόδειγμα που ακολουθείται από τους Dlugosch and Koźluk (2017).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Αποτελέσματα

5.1 Εμπειρικοί Έλεγχοι και Αποτελέσματα

Στην παρούσα διπλωματική, με τη χρήση του στατιστικού προγράμματος SPSS Statistics 17.0, θα χρησιμοποιήσουμε και θα αναλύσουμε πάνελ δεδομένα. Η εκτίμηση των πάνελ δεδομένων που θα παρουσιαστεί, θα πραγματοποιηθεί με τη Μέθοδο Ελαχίστων τετραγώνων (pooled OLS), αλλά και με τη Μέθοδο των Τυχαίων Επιδράσεων.

Χρειάζεται να αναφέρουμε πως οι μεταβλητές μας έχουν δεδομένα για όλα τα έτη, για αυτό και τα αποτελέσματά μας μπορούν να είναι ισορροπημένα. Αν στα πάνελ δεδομένα μας, απουσίαζαν τα δεδομένα μίας χώρας για ένα έτος, τα δεδομένα μας δε θα είχαν αυτή την ισορροπία.

5.1.1 Μέθοδος Εκτίμησης Pooled OLS

Προτού πραγματοποιηθεί η εκτίμηση της ομαδοποιημένης συνάρτησης παλινδρόμησης με την μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων (pooled OLS), έχει παρατηρηθεί πως τα δεδομένα που έχουμε, είναι ισορροπημένα καθώς οι μεταβλητές μας, έχουν δεδομένα για κάθε έτος. Αν σε μία χώρα εκλείπανε δεδομένα έστω για ένα από τα έτη, δε θα μπορούσαμε να έχουμε ισορροπημένα αποτελέσματα.

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 5.1), παρατίθενται τα αποτελέσματα της εκτίμησης της ομαδοποιημένης συνάρτησης παλινδρόμησης, με τη μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων (pooled OLS). Απαραίτητο, είναι να ληφθεί υπόψη στην ανάλυση της παλινδρόμησης, κάθε παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει την εξαρτημένη μεταβλητή μας (RES).

Πίνακας 5.1: Εκτίμηση Ομαδοποιημένης Παλινδρόμησης με OLS

	(OLS1)
VARIABLES	RES
Gdp	0.519*** (0.117)
Pop	0.297*** (0.131)
Emp	0.967 (1.876)
Pat	0.165** (0.0753)
Trend	0.0640 (0.169)
Constant	-52.09 (47.24)
R-squared	0.675

Τυπικά σφάλματα στις παρενθέσεις

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Η τιμή του ελέγχου $F(5, 19680) = 82.17$. Το R-squared αποτελεί τον συντελεστή προσδιορισμού, ο οποίος ισούται με 0.675 και μας υποδεικνύει το ποσοστό μεταβλητότητας που έχει η εξαρτημένη μεταβλητή, καθώς επηρεάζεται από τις ανεξάρτητες μεταβλητές. Αυτό σημαίνει ότι στην παρούσα περίπτωση, πως η εξαρτημένη μας μεταβλητή, δηλαδή το ποσοστό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ανά χώρα σε σχέση με τη συνολική κατανάλωση ενέργειας στην εκάστοτε χώρα όπου εξετάζουμε, θα ερμηνεύονται κατά 67,5% από το ΑΕΠ της χώρας υποδοχής (Gdp), την πυκνότητα του πληθυσμού ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (Popd), την απασχόληση στη βιομηχανία (Emp), τις πατέντες στη χώρα (Pat), και την τάση (Trend). Συνεπώς, το υπόδειγμα αυτό ερμηνεύει σε ικανοποιητικό βαθμό τη συμπεριφορά των τιμών της εξαρτημένης μεταβλητής. Το υπολειπόμενο ποσοστό που μένει, επηρεάζεται από παράγοντες που το εκτιμημένο υπόδειγμα δε συμπεριλαμβάνει.

Επίσης, ο προσαρμοσμένος συντελεστής προσδιορισμού, Adj R - squared είναι 69.89%. Όταν ο αριθμός των μεταβλητών είναι μικρός και ο αριθμός των περιπτώσεων είναι μεγάλος, τότε προσαρμοσμένος συντελεστής προσδιορισμού πλησιάζει τον συντελεστή προσδιορισμού (R - squared). Σε μια τέτοια περίπτωση παρέχεται μια πιο έντιμη σχέση μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής και των ανεξάρτητων μεταβλητών. Η ρίζα του μέσου τετραγωνικού σφάλματος Root MSE είναι 1.2245 είναι η τυπική απόκλιση της παλινδρόμησης.

Εν συνεχεία, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη και την αξιοπιστία των ανεξάρτητων μεταβλητών (4 παράγοντες) που θα επηρεάσουν την μεταβλητή RES, δηλαδή την εξαρτημένη μας μεταβλητή. Η τιμή p-value ($p\text{-value} = 0.0000$), η οποία όταν είναι πιο μικρή από 0.05, καθιστά το μοντέλο ακριβές και αξιόπιστο, μας υποδεικνύει πως υπάρχει κατά 5% πιθανότητα, να είναι “τυχαία επιτυχία” η σχέση μεταβλητών που έχουμε συμπεριλάβει στο δείγμα. Θα πρέπει επομένως για να μπορέσουμε να πούμε πως το μοντέλο μας είναι αξιόπιστο, να αποδειχτεί η p-value μικρότερη από 0.05 σε διάστημα εμπιστοσύνης 95%, ώστε να απορριφθεί η υπόθεση H_0 .

Στον πίνακα 5.2, δίνονται τα p -value των 5 ανεξάρτητων μεταβλητών.

Πίνακας 5.2: Η p -value των ανεξάρτητων μεταβλητών

α/α	Μεταβλητές	P-value
1	Gdp	0.000
2	Pop	0.000
3	Emp	0.744
4	Pat	0.002
5	Trend	0.705

Άρα, όσον αφορά την τιμή της p - value, το ΑΕΠ της χώρας υποδοχής (Gdp), η πυκνότητα του πληθυσμού ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (Pop) και οι πατέντες (Pat) με τιμές μικρότερες του 0.05, έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην εξαρτημένη μεταβλητή. Οι υπόλοιπες ανεξάρτητες μεταβλητές μας, δεν πληρούν την υπόθεση $p - value < 0.05$, επομένως δε μπορούμε να τις θεωρούμε αξιόπιστες για το πόσο επηρεάζουν τις νέες επενδύσεις. Επίσης, οι μεταβλητές: ΑΕΠ των χωρών που συζητάμε (Gdph), η πυκνότητα του πληθυσμού ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (Pop) και οι πατέντες (Pat) έχουν θετικό πρόσημο.

Προκειμένου να ελέγξουμε αν μία μεταβλητή, είναι στατιστικά σημαντική στο μοντέλο, χρησιμοποιούμε την t-value ως έλεγχο. Η t-value θα πρέπει να προκύπτει πιο μεγάλη από 1.96 (επίπεδο σημαντικότητας 5%) έτσι ώστε να απορρίψουμε τη μηδενική υπόθεση. Στην περίπτωση που αναλύουμε, το ΑΕΠ της χώρας υποδοχής (Gdp) (όπου προέκυψε t-value = 5.12), η πυκνότητα του πληθυσμού ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (Pop) (με t-value 4.02) και οι πατέντες (Pat) (t-value 3.78) προέκυψαν στατιστικά σημαντικές μεταβλητές.

5.1.2 Μέθοδοι Σταθερών και Τυχαίων Επιδράσεων

Σε συνέχεια της εκτίμησης της ομαδοποιημένης παλινδρόμησης (OLS), θα εκτιμήσουμε το μοντέλο μας με τη σύμφωνα με τις Μεθόδους των Σταθερών και των Τυχαίων Επιδράσεων (Fixed Effects Model – FEM / Random Effects Model – REM) στις οποίες αναφερθήκαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο. Η Μέθοδος Τυχαίων Επιδράσεων, υποθέτει πως οι μη παρατηρούμενες μεταβλητές επιλέγονται από ένα τυχαίο δείγμα, το οποίο δεν έχει σχέση με τις άλλες επεξηγηματικές μεταβλητές του μοντέλου μας.

Στον επόμενο πίνακα (πίνακας 5.3), έχουμε τα δεδομένα που προέκυψαν από την εκτίμηση Μοντέλου Σταθερών Επιδράσεων και Μοντέλου Τυχαίων Επιδράσεων (REM).

Πίνακας 5.3: Εκτίμηση Fixed Effects και Random Effects

	(FE)	(RE)
VARIABLES	Value	Value
Gdp	-0.921 (1.567)	0.841*** (0.112)
Pop	-2.891 (3.992)	0.998 (0.553)
Emp	2.851 (7.023)	-1.993 (5.621)
Pat	0.189* (0.0994)	0.276* (0.0762)

Trend		
Constant	-4.42***	-6.114***
	(5.41)	(8.26)
R-squared	0.460	

Τυπικά σφάλματα στις παρενθέσεις

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Οι εκτιμήσεις του πίνακα 5.3 είναι σύμφωνες, ως προς τη κατεύθυνση και το μέγεθος, με τη θεωρία και επιβεβαιώνουν ότι το ποσοστό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ανά χώρα σε σχέση με τη συνολική κατανάλωση ενέργειας στην εκάστοτε χώρα επηρεάζεται από συγκεκριμένες μεταβλητές που αποτυπώνουν οικονομικά, πληθυσμιακά και τεχνολογικά χαρακτηριστικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Συμπεράσματα

Το ποσοστό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ανά χώρα σε σχέση με τη συνολική κατανάλωση ενέργειας σε μία χώρα, εκφράζουν την προσπάθεια των χωρών να προωθήσουν την πράσινη επιχειρηματικότητα από την οποία απορρέει μέρος της οικονομική μεγέθυνσης. Η πράσινη επιχειρηματικότητα επηρεάζεται άμεσα τόσο από τις οικονομικές καταστάσεις μίας χώρας και τη χρηματοδότηση που προκύπτει από την ύπαρξη ρευστότητας, όσο και από τις νέες επενδύσεις σε καινοτομίες και τεχνολογίες.

Οι νέες επενδύσεις, όπως περιεγράφηκε στη παρούσα διπλωματική, μπορούν να προκύψουν από την προσέλκυση των ξένων επενδύσεων σε μία χώρα. Η συμβολή τους είναι καταλυτική για την οικονομική ανάπτυξη και κρίνεται ως μείζονος σημασίας για χώρες όπως η Ελλάδα, που βιώνουν δυσχερείς συγκυρίες, αφού εκλείπουν οι απαραίτητοι πόροι για τις νέες επενδύσεις ιδιαίτερα σε τεχνολογία και καινοτομία.

Η συγκεκριμένη εργασία, πραγματοποιήθηκε με σκοπό να ερευνηθεί αν οι παράγοντες όπως το ΑΕΠ της χώρας, η πυκνότητα του πληθυσμού, η απασχόληση στη βιομηχανία, οι πατέντες, και η τάση επηρεάζουν άμεσα και προσδιορίζουν το ποσοστό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ανά χώρα, σε σχέση με τη συνολική κατανάλωση ενέργειας σε μία χώρα.

Η ΕΕ καθιερώνει ένα κοινό σύστημα ταξινόμησης των πράσινων ή βιώσιμων δραστηριοτήτων για να ενθαρρύνει τις επενδύσεις στη βιώσιμη ανάπτυξη και να συμβάλει σε μια κλιματικά βιώσιμη οικονομία. Έχει θεσπιστεί ένα πανευρωπαϊκό σύστημα ταξινόμησης, που θα παρέχει στις πράσινες επιχειρήσεις και στους επενδυτές μια κοινή γλώσσα για τον προσδιορισμό των οικονομικών δραστηριοτήτων που θεωρούνται περιβαλλοντικά βιώσιμες και θα ενθαρρύνει την αύξηση των ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων για την μετάβαση σε μια οικονομία ουδέτερη ως προς το κλίμα.

Από τη παρούσα διπλωματική, συμπεραίνουμε, ότι η αειφόρος ανάπτυξη απαιτεί τη διατήρηση των φυσικών πόρων και τον σεβασμό των ανθρώπινων και κοινωνικών δικαιωμάτων. Η κλιματική δράση συνιστά σημαντική πτυχή της, καθώς η ανάγκη περιορισμού και μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής καθίσταται ολοένα και πιο επείγουσα. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να μειώσει σταδιακά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, η εμβληματική πρωτοβουλία της ΕΕ για τη δράση για το κλίμα, θέτει ως στόχο μηδενικές καθαρές εκπομπές έως το 2050. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η ΕΕ πρέπει να επενδύσει σε νέες τεχνολογίες και να υποστηρίξει τη πράσινη επιχειρηματικότητα.

Οι δημόσιες επενδύσεις δεν θα επαρκούν και θα απαιτούνται ιδιωτικοί πόροι για τη χρηματοδότηση έργων φιλικών προς το κλίμα. Γι' αυτό απαιτούνται ξεκάθαρα κριτήρια βάσει των οποίων θα καθορίζεται αν μια οικονομική δραστηριότητα είναι βιώσιμη και φιλική προς το περιβάλλον. Διαφορετικά, ορισμένοι πόροι ενδέχεται να χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση έργων που χαρακτηρίζονται ως "βιώσιμα" ή "πράσινα", ενώ στην πραγματικότητα δεν πληρούν βασικά περιβαλλοντικά πρότυπα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Γκαγκάτσιος. Ι. (2008), “Καινοτομία-Επιχειρηματικότητα-Επιχειρήσεις”, Διδακτικές σημειώσεις, Κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Καραγιάννης Α.Δ., Κορρές, Γ. και Ζαρίφης Α. (2001), “Επιχειρηματικότητα και Ανάπτυξη”, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα.
- Νιάρχος Α. Ν. (1997), “Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών καταστάσεων”, εκδόσεις Σταμούλης.
- Πετράκης. Π (2004), “Επιχειρηματικότητα”, εκδόσεις Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα.
- Πολυχρονόπουλος, Γ. και Κορρές, Γ. (2005), “Βασικές Αρχές Οικονομίας και Διοίκησης”, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.
- Σκούντζος Θ. (1999), “Οικονομική Ανάπτυξη: Θεωρία & Πρακτική”, εκδόσεις Σταμούλης.
- Τσακλάγκανος Α. (1996), “Χρηματοδότηση και Αξιολόγηση επενδύσεων”, Τόμοι Ι και ΙΙ, εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη.

Ξένη

- Akerlof G. (1970), “The Market for “Lemons”: Quality Uncertainty and the Market Mechanism”, The Quarterly Journal of Economics, Vol. 84, No. 3, pp. 488-500, Oxford University Press.
- Amit et al. (1998), “Why do venture capital firms exist? theory and Canadian evidence”, Journal of Business Venturing, Vol. 13, issue 6, pp. 441-466.
- Baltagi, Badi H. (2008), “Econometric Analysis of Panel Data”, John Wiley & Sons, 4th edition.
- Casson M, (1982), “The Entrepreneur: An Economic Theory”, εκδόσεις Martin Robertson.

CHAN Y. S. (1983), "The Positive Role of Financial Intermediation in Allocation of Venture Capital in a Market with Imperfect Information", *The Journal of the American Finance Association*, Vol. 38, issue 5, pp. 1543-1568.

Dlugosch D. and Koźluk T. (2017), "Energy Prices, Environmental Policies and Investment - evidence from listed firms", *OECD Economics Department Working Papers No. 1378*.

Drucker P. (1990), "Innovation and Entrepreneurship", A.S.E., Βιβλιοθήκη Management.

Guiso et al. (2004), "The Role of Social Capital in Financial Development", *The American Economic Review*, Vol. 94, No. 3, pp. 526-556, American Economic Association.

Heyne, P., Boettke, P.J., & Prychitko, D.L. (2010), "The Economic Way of Thinking", Prentice Hall, 12th ed., pp. 304–318.

Huisman D. (1985), "Entrepreneurship: Economic and cultural influences on the entrepreneurial climate", *European Research*.

Kirkwood, J. (2009), "Motivational Factors in a Push-Pull Theory of Entrepreneurship", Emerald Group Publishing Limited.

Osterwalder A. and Yves Pigneur Y. (2009), "Business Model Generation", self published (Editor and Contributing Co-Author, Tim Clark).

Parker, S. (2009), "The Economics of Entrepreneurship, Cambridge University Press", Cambridge.

Pauly M. (1974), "Overinsurance and Public Provision of Insurance: The Roles of Moral Hazard and Adverse Selection", *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 88, issue 1, pp. 44-62.

Petersen M. and Rajan R. (1995), "The Effect of Credit Market Competition on Lending Relationships", *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 110, issue 2, pp. 407-443.

Schumpeter J.A. (1978), "The theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Interest and the Business Cycle", Oxford University Press.

Sorenson O. and Stuart T. (2001), "Syndication Networks and the Spatial Distribution of Venture Capital Investments", *The American Journal of Sociology*, Vol. 106, No. 6, pp. 1546-1588, The University of Chicago Press.

Stein J., (2002), "Information Production and Capital Allocation: Decentralized versus Hierarchical Firms", *The Journal of the American Finance Association*, Vol. 57, issue 5, pp. 1891-1921.

Stephan et al. (2015), "Institutions and Social Entrepreneurship: The Role of Institutional Voids, Institutional Support, and Institutional Configurations", *The Academy of International Business (AIB)*.

Tyebjee T. and Bruno A. (1984), "A Model of Venture Capitalist Investment Activity", Management Science, Vol. 30, No. 9, pp. 1051-1066, Informs.

Wheelen, L.T. and Hunger, J.D. (2012), "Strategic Management and Business Policy, Toward Global Sustainability", 13th Edition, Pearson Education, Inc., USA.

Wilson, N. and Gurling, C. (2009), "Entrepreneurial Management", Kingston University.

Wong, P.K., Ho, Y.P. & Autio, E. (2005), "Entrepreneurship, Innovation and Economic Growth: Evidence from GEM Data", Small Business Economics.

Ιστοσελίδες

<https://energydata.info/dataset/world-global-tracking-framework-2017>